

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Ritva Näykki

**ALOITTAVIEN MUUALTA
MUUTTAVIEN OPISKELIJOIDEN
HYVINVOINTI KOULUTUSKESKUS
SEDUSSA**

Ylempi AMK-tutkinto
Sosiaali- ja terveystieteiden
2012

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Ritva Näykki
Opinnäytetyön nimi	Aloittavien muualta muuttavien opiskelijoiden hyvinvointi Koulutuskeskus Sedussa
Vuosi	2012
Kieli	suomi
Sivumäärä	58 + 3 liitettä
Ohjaaja	Hans Frantz

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Seinäjoella sijaitsevassa Koulutuskeskus Sedussa aloittavien, muualta muuttaneiden opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa aikaisemman elämänvaiheen lisäksi siitä, millaisena opiskelijat ovat pitäneet opiskelun aloittamista toisella asteella sekä mitkä tekijät edistäisivät opintojen aloitusta.

Tutkimus oli laadullinen ja tiedonantajina olivat aloittavat, muualta muuttaneet opiskelijat Koulutuskeskus Sedussa. Tutkimusaineisto kerättiin lokakuussa 2011 teemahaastatteluina, joissa opiskelijat saivat kertoa omia näkemyksiään teemoittain. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysin avulla.

Tutkimus osoitti, että opiskelijoiden lähtökohdat olivat hyvin samansuuntaisia. Kartoituksen pohjalta voidaan todeta, että opintojen aloitukseen ja siihen liittyviin olosuhteisiin oltiin pääosin tyytyväisiä. Irtautuminen kotoa oli tapahtunut hyvin luontevasti, mutta kiinnittyminen uuteen opiskelupaikkakuntaan oli vielä heikkoa. Tutkimustuloksista ilmeni, että osalla haastateltavista oli heikot tai jopa kokonaan puuttuvat sosiaaliset suhteet, jotka saattavat vaikeuttaa opintojen aloitusta heikentävästi. Muita riskitekijöitä olivat aikaisemmat koulukokemukset ja keskeyttämiset, oppimisvaikeudet, asumisen haasteet sekä koulukiusaaminen. Yllättävää oli, että harrastusten määrä ja asuntolan toimintaan osallistuminen oli vähäistä ja epäsäännöllistä.

Tutkimuksessa tuotettua tietoa ja välineitä voidaan hyödyntää opintojen aloituksen edistämiseen tai mahdollisten esiin nousevien ongelmien ennalta ehkäisyyn.

Asiasanat nuoruus, nivelvaihe, opiskelijahyvinvointi

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sosiaali- ja terveystieteiden kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma

ABSTRACT

Author	Ritva Näykki
Title	The Welfare of the First-Year Students that Move to Seinäjoki to Study at Vocational Education Centre Sedu
Year	2012
Language	Finnish
Pages	58 + 3 Appendices
Name of Supervisor	Hans Frantz

The purpose of this study was to find out which factors affect the welfare of the students that move to Seinäjoki to study in vocational education centre Sedu. The goal was to collect information about their life before coming to Sedu, about what they thought about starting their upper secondary education and about which factors could promote their ability to get started with the studies.

The research was qualitative and the respondents were the students that came from somewhere else to study at vocational education centre Sedu. The material was collected during October 2011 with theme interviews where students could tell their own opinions which were categorized according to different themes. The material was analysed with content analysis.

The study showed that the backgrounds of the students were quite similar. Based on the study it could be stated that the students were fairly pleased with the start up of their studies and the circumstances related to that. The separation from the childhood home had happened quite naturally, but the attachment to the current place was weak. It appeared so that some of the respondents had weak or even totally lacking social relations and that could make the start up harder. Other risk factors were previous studying experiences and drop outs, learning difficulties, challenges related to housing and school bullying. A surprising fact was that hobbies and participation to dorm activities was fairly irregular and did not happen much.

The material of this study can be used to make the start up easier for the students and to prevent the possible problems that can occur.

Keywords Adolescence, transitional phase, student welfare

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO.....	7
2 AIHEALUEEN AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	9
3 NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA.....	10
3.1 Nuoruus ajanjaksona	10
3.2 Nuoren kasvuyhteisö.....	11
3.3 Nuori peruskoulun ja ammatillisen opintojen nivelvaiheessa.....	13
4 OPISKELU TOISEN ASTEEN OPPILAITOKSESSA	16
4.1 Laki ammatillisesta koulutuksesta	16
4.2 Asuminen osana ammatillista koulutusta.....	17
4.3 Opiskelija hyvinvointi ja sen haasteet.....	18
5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT.....	22
6 TUTKIMUKSEN AINEISTO JA MENETELMÄT	23
6.1 Tutkimuksen aineisto	23
6.2 Tutkimusaineiston käsittely ja analyysi	26
6.3 Tutkimuksen luotettavuus	27
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET	30
7.1 Haastateltavien taustatietoja.....	30
7.2 Opiskelijoiden kuvauksia aikaisemmasta elämänvaiheesta.....	30
7.3 Opiskelijoiden kokemuksia opintojen aloituksesta toisella asteella	37
7.4 Opintoja edistäviä tekijöitä	42
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	46
9 POHDINTA	53
LÄHTEET.....	56
LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Suomalainen koulutusjärjestelmä	s. 13
Kuvio 2. Opiskelukykymalli	s. 19
Kuvio 3. Aineistolähtöinen eli induktiivinen sisällönanalyysi	s. 26
Taulukko 1. Opiskelijoiden kuvauksia aikaisemmasta elämänvaiheesta	s. 36
Taulukko 2. Opiskelijoiden kokemuksia opintojen aloituksesta toisella asteella	s. 41
Taulukko 3. Opintoja edistäviä tekijöitä	s. 45

LIITELUETTELO**LIITE 1.** Tutkimuslupa**LIITE 2.** Esittelykirje nuorille ja heidän vanhemmilleen**LIITE 3.** Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tuoda esiin Seinäjoella sijaitsevassa Koulutuskeskus Sedussa aloittavien muualta muuttaneiden opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Koulutuskeskus Sedulla on 14 opetuspiستettä, jotka sijaitsevat Ilmajoella, Kauhajoella, Kurikassa, Jurvassa, Lappajärvellä, Lapualla, Seinäjoella ja Ähtärissä. Koulutuskeskus Sedussa opiskelee yli 4500 opiskelijaa ja henkilöstöä on lähes 650.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mitä opiskelijoiden arkeen on aikaisemmin liittynyt, millaisena opiskelijat kuvaavat opiskelujen aloituksen toisen asteen opinnoissa ja mitä haasteita aloitukseen mahdollisesti liittyy. Tutkimus oli laadullinen ja aineisto kerättiin teemahaastattelulla syksyllä 2011. Tutkimuksen tiedonantajina olivat opintonsa aloittaneet, muualta muuttaneet 15–18-vuotiaat opiskelijat, jotka asuvat opiskelija-asuntolassa.

Kiinnostus tutkimuksen tekemiseen nousi käytännön kokemuksesta, jossa tutkija on tutustunut samantyyppiseen kenttään jo aikaisemmin. Siirtyminen yläkoulusta toisen asteen opintoihin on kriittinen kohta, johon saattaa liittyä monenlaisia ongelmia. Tässä tutkimuksessa nivelvaiheella tarkoitetaan siirtymävaihetta, jossa nuoret ovat siirtyneet yläkoulusta toisen asteen jatko-opintoihin. Yleensä se merkitsee nuorelle myös ensimmäistä asumista kodin ulkopuolella. Uusi elämäntilanne on nuorelle haastava, minkä takia uudessa oppimisympäristössä opintopolku tulisi saada luotua heti alusta alkaen turvalliseksi, ja sellaiseksi, jossa opiskelijan on hyvä jatkaa opintojaan.

Tutkimuksen aihe on ajankohtainen, sillä ammatillisen koulutuksen keskeyttäminen liitetään usein syrjäytymiskeskusteluihin. Asiaan on kiinnitetty huomiota ja hallitusohjelmaan sisältyvä koulutuspolitiikka pitää yhtenä tavoitteena, että jokaiselle peruskoulun päättäneelle olisi opiskelupaikka. Lisäksi opetushallitus on käynnistänyt keväällä 2011 ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamisohjelman, jonka tavoitteena on vähentää ammatillisen koulutuksen

keskeyttäneiden määrää. Merkittävää on myös se, että tästä tehostamisohjelmasta on myönnetty hankerahoitus tämän tutkimuksen toimeksiantajalle, Fiilistä asumiseen -hankkeeseen.

Tutkimus keskittyy opiskelijan siirtymävaiheen hyvinvointiin vaikuttaviin tekijöihin, joita ovat opiskelu-, asuntola- ja asuinpaikkakunnan olosuhteet sekä sosiaaliset suhteet. Nuoret tulevat uuteen ympäristöön, asuntolaan asumaan ja ovat taustoiltaan hyvin erilaisista olosuhteista. Tästä syystä, opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseen pitää kiinnittää huomiota ja sitä tulee jatkuvasti parantaa sekä saada uusia toimintamalleja. Tämän tutkimuksen pohjalta on tavoitteena luoda Koulutuskeskus Sedulle kehittämissuhteita, joissa tulee muualta muuttavien aloittavien opiskelijoiden näkökulma esiin. Tutkimuksen tarkoituksena on löytää esiin nousevien ongelmien ratkaisemiseen uusia välineitä, joista hyötyvät erityisesti opiskelijat ja asuntolaohjaajat.

2 AIHEALUEEN AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Siirtyminen toisen asteen koulutukseen on hyvin merkittävä elämänvaihe nuoren elämässä. Sen onnistumista pidetään merkityksellisenä myös yhteiskunnallisesti, sillä tulevaisuuden työelämä todella tarvitsee eri ammattiosajien osaamista. Seuraavat tutkimukset vahvistavat oman tutkimuksen tärkeyttä, sillä siirtyminen toisen asteen koulutukseen on hyvin merkittävä elämänvaihe nuoren elämässä.

Tutkimuksen ajankohtaisuutta ja tarpeellisuutta vahvistavat seuraavat tutkimukset. Kuronen (2011, 80–85) on tutkimuksessaan tarkastellut keskeyttämiskokemuksia ammatillisesta koulutuksesta. Tutkimuksessa on tuotu esiin keskeyttäjiä omia kokemuksia, joissa nousee esiin kouluinstituutioiden rajakohtiin liittyviä ongelmia. Lisäksi siirtymävaihe nähtiin pidempänä ajanjaksona, johon liitettiin aikaisempaa elämänhistoriaa sekä tulevaisuuden odotuksia. Tulosten mukaan myös useammat keskeyttämisen syyt olivat sellaisia, joihin olisi voinut vaikuttaa ja keskeyttäminen olisi voitu ennaltaehkäistä. Keskeyttämiseen vaikuttavia tekijöitä olivat muun muassa aikaisemmat kielteiset koulukokemukset, puutteet kouluhyvinvoinnissa, vähäisen tiedon ja ohjauksen varassa tehty väärä alavalinta sekä yläkoulun vähäinen tukeminen ja ohjaus nivelvaiheeseen. Kotitaustoilla oli myös vaikutusta, ja erityisesti traumaattiset tapahtumat ja menetykset vaikuttivat.

Kämäräinen (2010) on tutkimuksessaan selvittänyt hyvinvointityön lähtökohtia Mikkelin ammattikorkeakoulussa. Tutkimuksessa nousivat esiin opiskelijoiden hyvinvointia lisäävät teemat, jotka ovat hyvin laajat. Keskeisimpiä teemoja ovat sosiaalinen tuki, ohjauksen tarve, varhainen puuttuminen sekä opiskelijoista itsestä lähtevät tarpeet. Tutkimuksessa painotettiin henkilökunnan osaamista ja voimavarojen käyttöä, ohjausta ja sen parantamista, jonka tulisi koskea opiskelijan koko opintopolkua.

3 NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA

3.1 Nuoruus ajanjaksona

Ellosen (2008, 18) mukaan nuoruus jaetaan eri ajanjaksoihin, joita ovat aikainen nuoruus (12–14 vuotta), keskinuoruus (15–17 vuotta) ja myöhäisnuoruus (18–22 vuotta). Tarkemmin nuoruus jaetaan kehitysvaiheiden mukaan varhaisnuoruuteen (11–14 vuotta), keskinuoruuteen (15–18 vuotta) ja nuoruuden jälkivaiheeseen (19–22 vuotta). (Moilanen, Räsänen, Tamminen, Almqvist, Piha & Kumpulainen 2004, 46–47.) Lisäksi nuoruutta voidaan tarkastella useamman eri tieteenalan näkökulmasta, esimerkiksi lääketieteellisen, psykologisen, kasvatustieteen, yhteiskuntatieteen ja hoitotieteen. Eri tieteiden teoriat jättävät kuitenkin vähäiselle huomiolle nuoruuden subjektiivisen luonteen. Nuoruus elämänavaiheena nähdään siirtymävaiheena aikuisuuteen ja huomiota kiinnitetään enemmän erilaisiin tapahtumiin sekä eri elämänavaiheisiin. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilen, 2003, 13–14.)

Kokonaisuudessaan kaikki nämä ikävuodet muodostavat nuoruuden ajanjakson, jossa kehityskulkua vievät eteenpäin kehitykseen liittyvät muutokset. Muutokset liittyvät muun muassa fyysiseen kasvuun, ajattelun kehittymiseen, sosiaaliseen ympäristöön, itsenäistymiseen, työelämään valmistautumiseen ja sitä vastaavaan kouluttautumiseen. Toisaalta nuoruuden haasteita ja kehitystehtäviä voidaan pitää kriittisenä käännekohtana nuorten hyvinvoinnissa, ja niillä voi olla vaikutusta sekä nykyiseen että myös myöhempään hyvinvointiin tai pahoinvointiin. (Ellonen 2008, 18–19.) Esimerkiksi normaaliin elämänkulkuun liittyvät erilaiset kriisit, aiheuttavat nuorelle paljon pohdittavaa. Erilaisten tapahtumien kautta, nuori voi joutua miettimään mennyttä ja tulevaa, minkä seurauksena elämä voi jäsentyä nuorelle täysin uudenaikaisena. Tosin nuoruudessa kohdatut vaikeat kriisit voidaan kokea myös kasvattaviksi ja elämänavojoja uudelleen muokkaaviksi. (Aaltonen ym. 2003, 14.)

Nuoruutta on kuvattu aikaisemmin kriisien sekä myllerrysten ajaksi, ja uudempien tutkimusten mukaan nuoret eivät enää kävisi mitään erityistä kriisiä läpi. Kehitys nähdään enemmän jatkuvana, asteittaisena ja ennustettavana. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2007, 124.) Nuoruus elämänvaiheena merkitsee nuorelle valmistautumista aikuisuuteen. Nyky-yhteiskunnassa nuoruuden rajat nähdään hämärtyneinä, sillä nuoruuden alkua ja sen päättymistä on yhä vaikeampi määritellä. (Forss & Vatula-Pimiä 2007, 128.) Tämän tutkimuksen kohderyhmänä ovat 15–18-vuotiaat nuoret, joiden ikä sopii lähinnä keskinuoruuden vaiheeseen.

3.2 Nuoren kasvuyhteisö

Nuoren kasvuympäristö muodostuu koulusta, kodista, kavereista ja asuinalueesta, joista perheen merkitys on nuoren elämässä ehkä tärkein. Perheen merkitys ja sen antama tuki ovat tärkeässä asemassa nuoren elämässä, vaikka nuoren kiinnostuksen kohteet suuntautuvat jo perheen ulkopuolelle. Vähitellen koulun, opettajien ja asuinalueen merkitykset muuttuvat. (Ellonen 2008, 47–48.) Ystävyysuhteet tulevat merkittävämmiksi ja ystävien kanssa vietetty aika lisääntyy. Lisääntynyt yhdessäolo ystävien kanssa edistää kehitystä ja irrottautumista omista vanhemmista sekä vahvistaa kehittyvän nuoren minuutta ja identiteetin tunnetta. (Moilanen ym. 2004, 47.) Aina ystävien merkitys ei ole pelkästään positiivinen. Nuori voi olla altis ystävien aiheuttamille paineille, minkä takia hän voi olla hyvinkin haavoittuvainen. Nuoret, joilla on vahvat siteet vanhempiin, ovat todennäköisemmin vahvempia selviytymään tämältyyppisistä paineista. (American Psychological Association 1995).

Nuoren kasvuyhteisön merkityksen lisäksi nuoren kasvuun, kehitykseen ja haasteisiin vaikuttavat hänen oma kypsymsensä sekä aktiivisuutensa. Aktiivinen nuori asettaa itselleen tavoitteita ja haasteita, joista on hyvä keskustella yhdessä. Nuoren kehitysprosessi on vaihtelevaa. Jokainen nuori tarvitsee tuekseen ja lähelleen aikuista, joka ohjaa häntä vähitellen tasapainoon vapauden, vastuun ja turvallisten rajojen löytämiseksi. Aikuisen tehtävä on auttaa nuorta löytämään omat vahvuutensa, olla turvallisenä aikuisena nuoren vierellä ja ohjata hänen

kehitystään myönteisesti. Nuoren kasvun ja kehityksen kannalta on tärkeää, että häntä kuunnellaan, ymmärretään ja tuetaan. Lisäksi hänen tulee kokea turvaa, rakkautta ja hellyyttä. (Aaltonen ym. 2003, 15.) Rajojen ja rakkauden lisäksi on yhtä tärkeää kannustaa nuorta omaan ajatteluun sekä itsenäiseen päätöksentekoon. (Syrjälä 2005, 6.) Monet nuoruusiän tapahtumat terveellä tavalla läpikäynyt nuori alkaa olla valmis ja kykenevä itsenäistymään ja konkreettisesti irrottautumaan lapsuudenkodistaan. Nuoruus on osa elämänkaarta, johon luodaan pohjaa jo lapsuudesta saakka. Nuoruus on herkkää ja haavoittuvaa aikaa, ja nuori on altis kaikenlaisille erokokemuksille. Ihmissuhteiden tulisi olla jatkuvia ja erokokemusten vaikutukset tulisi huomata. (Moilanen ym. 2004, 46–47.)

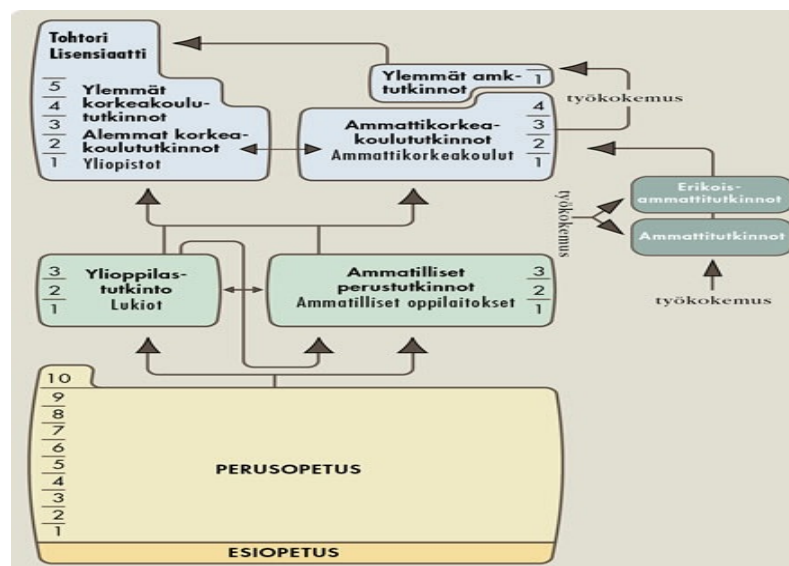
Työelämän muutokset asettavat uusia vaatimuksia perhe-elämälle. Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen on nykypäivää, ja se vaikuttaa jokaiseen lapsiperheeseen. Lisäksi epävarmuutta aiheuttavat epävakaat työmarkkinat ja epätyypilliset työsuhteet. Vanhemmilla jää vähän aikaa parisuhteen hoitamiseen. Perheeseen kohdistuvat monenlaiset paineet saattavat osaltaan lisätä muun muassa avioeroja. Suomalaisessa yhteiskunnassa ydinperheet ovat säilyneet, vaikka avioerot ovat lisääntyneet ja tilalle on tullut erilaisia perhemuotoja. (Niemelä 2010, 242–244.)

Perhe-elämän monimuotoisuus, kiire ja monenlaiset perheolosuhteet vaikuttavat yhä useampien lasten ja nuorten elämään. Esimerkiksi uusperhe uutena kasvuympäristönä on jo sellaisenaan erilainen ja hämmentävä. Vanhempien avioero on aina pitkä prosessi lasten ja nuorten elämässä, ja se saattaa aiheuttaa esimerkiksi oppimisvaikeuksia. Vanhempien eron vaikutukset oppimiseen vaihtelevat: toinen nuori voi paeta opintoihin perhe-elämän vaikeaa tilannetta, kun se taas toisella nuorella voi aiheuttaa oppimis- ja keskittymisvaikeuksia. Perinteinen perhe on merkinnyt aikaisemmin ”perhelapsuutta”, kun nyt se nähdään enemmän muutoksena, jossa lapset ja nuoret rakentavat itse uudenlaista lapsuutta ja perheyttä. (Aaltonen ym. 2003, 195, 197–199.)

Yhteiskunnan muutokset ovat kuormittaneet nuorten perheiden elämää ja vaatineet paljon nuorten perheiden aikaan ja jaksamiseen. Nuoret ovat entistä vaativampia, nuorten haasteet ja riskit opiskelussa sekä työnsaannissa ovat suuria. Toisaalta myös työssäkäyvien vanhempien työelämä vaatii yhä tehokkaampaa otetta ja työ vie yhä enemmän aikaa. Yhteiskunnan vaatimukset ovat muuttaneet elämää yhä monimutkaisemmaksi. Silloin perheet ovat lujilla ja vanhempien jaksaminen on äärirajoilla. (Syrjälä 2005, 29.)

3.3 Nuori peruskoulun ja ammatillisen opintojen nivelvaiheessa

Suomalainen koulutusjärjestelmä eroaa muiden maiden koulutusjärjestelmistä siinä, että perusopetus tapahtuu pitkään yhtenäisenä. Jatkokoulutusta koskevat päätökset tehdään aikaisimmillaan 15–16 vuoden iässä, ja nuoret tekevät opintoratkaisunsa melko pitkälle itsenäisesti. (Nurmi ym. 2007, 156.) Yleisimpiä jatkokoulutuspaikkoja ovat lukio, ammatillinen koulutus ja perusopetuksen lisäopetuslinja, joista erityisesti ammatillinen koulutus on lisääntynyt viime vuosina. (Ranta 2011, 30.) Kuvassa 1. on tarkempi kuvaus suomalaisesta koulutusjärjestelmästä.

Kuvio 1. Suomalainen koulutusjärjestelmä. (Opetushallitus 2011)

Peruskoulun päättyessä nuoret elävät tärkeää ajanjaksoa, johon liittyy valinta ja siirtyminen uusiin jatko-opintoihin. Suurimmalle osalle nuoria tulevaisuuden kuva on selkeä ja siirtyminen uusiin opintoihin on helppoa ja vaivatonta. Osalle nuoria jatko paikan valinta on vaikeampaa, ja he tarvitsevat tuekseen keskustelun lisäksi myös neuvontaa, ohjausta sekä erilaisia tukitoimenpiteitä tulevaisuuden suunnitteluun. (Huikari 2007, 7.) Siirtymävaihe perusopetuksesta jatko-opintoihin on nuorelle merkittävä ajanjakso nuoren kasvua ja tulevaisuutta ajatellen. Tässä vaiheessa yleensä nuoren oma vastuu lisääntyy eikä oman paikan löytäminen ole kaikille helppoa. Nivelvaihetta pidetäänkin hyvin haasteellisena ja kriittisenä vaiheena monenlaisten muutosten takia. (Ranta 2011, 30.)

Käsitteenä nivelvaihe liitetään yleisesti peruskoulun jälkeiseen siirtymään, johon yhdistetään koulupudokkaat sekä ammatillisen koulutuksen keskeyttäneet nuoret. Nivelvaiheen katsotaan liittyvän enimmäkseen eri kouluinstituutioiden rajakohtiin tai taitekohtiin. Nivelvaihe käsitetään pidempänä ajanjaksona, jossa tehdään vähitellen jatko-opintoihin ja tulevaisuuteen liittyviä suunnitelmia. Yhtä lailla myös keskeyttäminen voidaan ymmärtää pidempiaikaisena prosessina. (Kuronen 2011, 80.) Toisaalta nivelvaihetta voidaan pitää mahdollisuuksina, mutta se voi myös sisältää uhkia. Myönteisiä mahdollisuuksia liittyy koulutussiirtymiin, kun taas viiveet ja väli vuodet voivat aiheuttaa uhkia. (Salmela-Aro 2011, 43.)

Nuoren ensimmäinen nivelvaihe on tärkeä, ja jos se syystä tai toisesta epäonnistuu, nuori jää helposti yksin. Jos nuori jää koulutuksen ja työn ulkopuolelle, se merkitsee nuorelle monesti lisää ongelmia, ja työelämään pääseminen pitkittyy sekä mutkistuu. Opintoja koskevissa valinnoissa ollaan epävarmoja, ja se tuottaa vaikeuksia, jotka näkyvät muun muassa ongelmina koulutusjärjestelmissä: nuori jää ilman peruskoulun päättötodistusta, nuori ei hakeudu lainkaan jatko-opintoihin tai nuori keskeyttää toisen asteen koulutuksen. Siirtymävaihetta ongelmakohtineen voidaan pitää nuoren merkittävänä syrjäytymiskohtana. Varhainen tunnistaminen ja ennaltaehkäisevä toiminta ovat ratkaisevia, sillä nuoren ongelmat opiskeluissa eivät useinkaan ala yllättäen. (Huikari 2007, 7.)

Yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta katsottuna nivelvaiheen onnistumisella tai sen epäonnistumisella voi olla pitkäaikaiset vaikutukset. Esimerkiksi työmarkkinoilla on vaikea menestyä ilman ammatillista koulutusta. Tutkimusten mukaan, pelkän peruskoulutuksen varassa olevan nuoren riski syrjäytyä on kolminkertainen verrattuna keskiasteen päättäneisiin. Huomioitava on myös se, että kerran yhteiskunnan ulkopuolelle pudonneita nuoria on vaikea enää tavoittaa: nuoren on vaikea saada kiinni yhteiskunnan toiminnoista, ja näin syrjäytyminen syvenee. Kokonaan työmarkkinoilta syrjäytynyt nuori on suuri inhimillinen menetys ja sen yhteiskunnalliset ja talousvaikutukset ovat hyvin merkittävät. (Laakkola 2011, 3.) Usein pelkän perusopetuksen varassa työelämään pyrkivä nuori on suuri haaste, joka vaatii monesti monialaista viranomaistyötä sekä runsaasti erilaisia tukitoimenpiteitä. (Aaltonen 2011, 77.)

4 OPISKELU TOISEN ASTEEN OPPILAITOKSESSA

4.1 Laki ammatillisesta koulutuksesta

Ammatillisen koulutuksen lähtökohtana on muun muassa kehittää työelämää ja parantaa väestön ammatillista osaamista, joka vastaa työelämän tarpeisiin sekä edistää työllisyyttä. Laissa on säädetty, mitä ammatillinen koulutus on ja mitä ovat ammatilliset tutkinnot. Lain mukaan ammatillista koulutusta voidaan järjestää lähi-, etä- ja monimuoto-opetuksena, oppisopimuskoulutuksena sekä muutoin työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä. Tutkinnot ovat ammatillisia perustutkintoja. (L630/1998; § 2, 4 ja 15.)

Ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on tutkintoon johtava koulutus, jossa opiskelijoiden tulee saavuttaa ammattitaidon vaatimat tarpeelliset tiedot ja taidot sekä valmiudet itsenäisen ammatin harjoittamiseen. Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on tietojen ja taitojen lisäksi myös tukea opiskelijoiden kehitystä tasapainoisiksi ja hyviksi yhteiskunnan jäseniksi. Ammatillisen koulutuksen järjestäjän tulee huomioida työelämän tarpeet, jossa tehdään tiivistä yhteistyötä elinkeino- ja muun työelämän kanssa. Nuorille suuntautuvassa koulutuksessa koulutuksen järjestäjän ja kodin yhteistyö on tärkeää. (L630/1998; § 5 ja 6.)

Ammatillista koulutusta ja oppisopimuskoulutusta järjestetään ammatillisissa oppilaitoksissa, ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ja muissa oppilaitoksissa. Koulutuksen järjestämiseen tarvitaan lupa ja sen myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö. Koulutuksen järjestäjä voi olla kunta, kuntayhtymä, rekisteröity yhdistys tai säätiö ja valtion liikelaitos. Koulutukseen pääseminen edellyttää opiskelijalta peruskoulun oppimäärää tai sitä vastaavaa aikaisempaa oppimäärää. Koulutukseen voi jokainen hakeutua vapaasti, ja koulutus ammatillisessa peruskoulutuksessa on opiskelijalle maksutonta. (L630/1998; § 8, 27 ja 37.)

4.2 Asuminen osana ammatillista koulutusta

Nuori muuttaa lapsuudenkodista yleensä siinä vaiheessa, kun kouluttautuminen tulevaan ammattiin on ajankohtainen. Monelle nuorelle muutto merkitsee ensimmäistä muuttoa pois kotoa, ja muuttoa opiskelija-asuntoon. Opiskelija voi hankkia asunnon yksityisiltä markkinoilta, opiskelu-asuntolasta, jossa ei ole valvontaa, tai opiskelu-asuntolasta, jossa on valvonta. (Nuorten asunto-opas 2010/2011, 2.) Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijalle asuminen on maksutonta. Opiskelijan tulee kuitenkin asua koulutuksen järjestäjän osoittamassa opiskelija-asuntolassa. (L630/1998). Terveysturvallisuuslaissa (L763/1994) on määritelty vaatimukset oppilaitosten terveydellisistä olosuhteista. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö on terveydensuojelulain nojalla laatinut asumisterveysohjeen, jossa on määritelty laatusuosituksen asuntojen ja muiden oleskelutilojen fysikaalisille, kemiallisille ja mikrobiologisille tekijöille. (Putus 2011, 133.)

Suomessa asuu ammatillisen oppilaitoksen asuntolassa arviolta noin 10 000 nuorta ja valtaosa heistä on alaikäisiä. Tärkein asuntolassa asumisen peruste monille nuorille on yleensä kodin ja oppilaitoksen pitkät välimatkat, joiden takia päivittäinen kulkeminen ei onnistu kotoa päin. Omaan vuokra-asuntoon ei ole vielä mahdollisuuksia eikä alaikäisen yksinasumista myöskään voida pitää sopivana. Niinpä oppilaitoksen asuntolaa pidetään turvallisena nuoren ensiasuntona, jossa on yleensä ”varaäitejä tai -isiä”. Asuntolasta tulee opiskelijalle toinen koti viikon ajaksi, josta vain viikonloput ja loma-ajat vietetään kotona. Yleisesti asuntolatoiminta on julkisen vallan ylläpitämää ja rahoittamaa, ja niissä tulee olla riittävä valvonta, jotta ne ovat turvallisia (Pirttiniemi 2011, 61.) Tämän tutkimuksen opiskelija-asuntolalla tarkoitetaan ammatillisen oppilaitoksen opiskelija-asuntolaa, jossa on ympärivuorokautinen valvonta ja asuminen on maksutonta. Asuntolassa työskentelee nuoriso- ja sosiaalialan ammattilaisia sekä vapaa-ajanohjaajia. (Sedu 2011.)

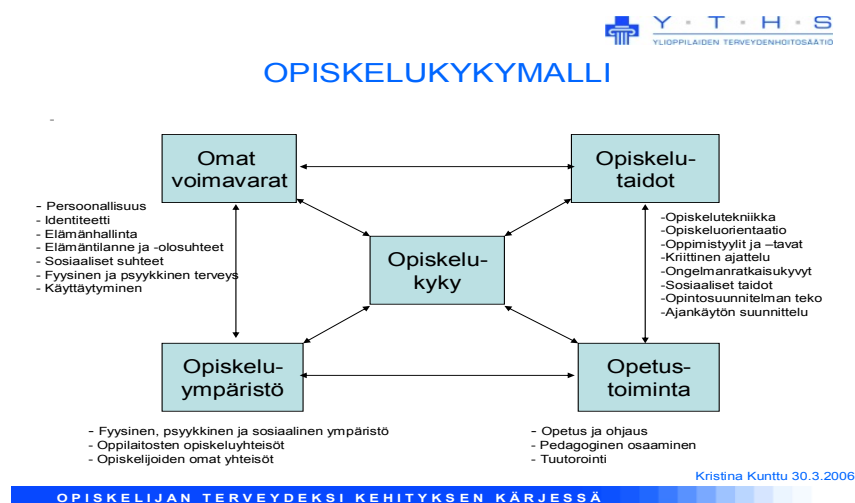
Käytännössä asuntolaan muutto merkitsee nuorelle erityisesti itsenäisemmän elämän alkua, jossa on mahdollisuus saada itsenäistymiseen ja opiskeluun kannustavaa ohjausta. Lisäksi muuttoon liittyy tutustumista sekä sopeutumista uuteen asuntoon ja kouluun, uusiin sääntöihin ja tapoihin, kulttuuriin, harrastusmahdollisuuksiin, kavereihin ja opiskelutapoihin. (Opas asuntolaohjaajille 2010, 7.) Aloittava opiskelija on aikuistumisen ja itsenäistymisen monien uusien haasteiden edessä. Aikaisemmin aikuisen kontrollin alaisena toiminut nuori ei välttämättä osaa ohjata omaa toimintaansa. Ongelmia voi tulla muun muassa ajankäytön rajaamisessa ja suunnittelussa, joihin nuorten taidot kehittyvät yleensä vasta myöhemmässä ikävaiheessa. Ajankäyttöongelmat esiintyvät useasti niissä tehtävissä, joissa nuorella on alhainen motivaatio. Jos nuori ei vielä osaa ohjata omia toimiaan, ohjaajan rooli on merkittävä, ja ongelmatilanteisiin on puututtava heti asuntolan ensimmäisillä viikoilla. Ohjaaja on nuorelle aikuinen, kannustaja, rohkaisija ja kuuntelija. Asuntolatoiminta on arjen ja elämönhallinnan tukemista monin eri tavoin. Opiskelija-asuntola tarjoaa myös opettajille mahdollisuuden tutustua opiskelijoiden arkeen. (Opas asuntolaohjaajille 2010, 42, 62.)

4.3 Opiskelija hyvinvointi ja sen haasteet

Lainsäädännön mukaan, opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetushallituksen ohjeiden mukaan opetussuunnitelman lisäksi suunnitelma opiskelijoiden turvallisuudesta. Suunnitelmassa opiskelijat turvataan väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Koulutuksen järjestäjän tulee toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen toteutuminen käytännössä. Oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä lisätään hyväksytyillä järjestyssäännöillä. Lisäksi oppilaitoksessa voidaan noudattaa muita sovellettavia järjestyssääntöjä, joilla edistetään oppilaitoksen sisäistä järjestystä sekä esteetöntä opiskelua. (L630/1998.)

Suomessa opiskelijan hyvinvointia tuetaan monin eri tavoin. Koulujärjestelmässä oppilashuolto on keskeistä ja se sisältää yleis- ja erityisopetuksen lisäksi

terveydenhuollon, hammashoidon, ilmaiset ateriat, koulukuraattorin, koulupsykologin, kouluterveydenhoitajan, puheterapeutin, opinto-ohjaajan sekä perheneuvonnan palvelut. (Pisa 2006). Opiskelijaterveydenhuollon tehtävänä on terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen lisäksi edistää opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. (Kunttu & Laakso 2011, 78.) Vaikka tässä tutkimuksessa keskitytään opiskelijan hyvinvointiin nivelvaiheessa, seuraava kuva havainnollistaa hyvin sitä laajaa kokonaisuutta, joka vaikuttaa opiskelijan terveyteen ja hyvinvointiin.

Kuvio 2. Opiskelukykymalli (Kunttu 2006)

Työelämään on jo pidempään liitetty luonnollisesti muun muassa työterveys, työturvallisuus, työkyky ja näitä edistäviä tekijöitä. Oppilaitos on opiskelijan työpaikka useamman vuoden ajan, joten on yhtä tärkeää kiinnittää huomiota myös tähän kokonaisuuteen. Opiskeluterveys, opiskeluterveydenhuolto, opiskeluturvallisuus ja opiskelukyky ovat käsitteinä tulleet tutuiksi vasta viime vuosina, ja opiskelijan hyvinvointia edistetään yhä enemmän moniammatillisena yhteistyönä. (Kunttu ym. 2011, 5.)

Koulutuskeskus Sedun hyvinvoinnin yhtenä tavoitteena on hyvinvoiva opiskelija sekä siihen liittyvät menestystekijät. Näitä ovat muun muassa terveellinen, turvallinen ja kannustava oppimisympäristö. Näitä tavoitteita toteutetaan seuraavilla menetelmillä: orientoivat opinnot, ryhmäytyminen, arvioinneista

saatujen palautteiden analysointi, opiskelijapalautejärjestelmän hyödyntäminen, asuntolatoiminnan kehittäminen ja työturvallisuuden teemavuoden toimenpiteet. Lisäksi kodin ja oppilaitoksen välisen yhteistyön kehittäminen, opiskelijoiden saavutusten huomioiminen, opiskeluterveydenhuollon toimenpiteet savuttomuuden ja päihitteettömyyden tukemisessa, tykypassi- ja harrastetoiminnan vahvistaminen ja Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto, Saku ry:n toiminnan vahvistaminen. (Vainionpää 2011.)

Suomalaisen koulutuspolitiikan tavoitteena on, että jokainen nuori löytää koulutusjärjestelmästä itselleen sopivan jatkokoulutuspaikan. (Ranta 2011, 30.) Koulun vaihtuminen ja tulevaisuuden ammattiin sitoutuminen kaikkine vaiheineen vaikuttaa nuoren tulevaisuuden muotoutumiseen. Vanhempien, lähiympäristön ja yhteiskunnan suhtautuminen nuoreen muuttuu. Nuori saa uudenlaisia vapauksia, itsenäisyyttä ja yksilöllisyyttä. Toisaalta yhteiskunta ja ympäristö edellyttävät uusia vastuita ja velvollisuuksia aikuistavalta nuorelta. Oikeuksien ja vastuiden tulisi tapahtua tasapainossa nuoren oikean kasvun ja kehityksen kannalta. (Klockars 2011, 18.)

Kasvuyhteisönä oppilaitos on opiskelijalle uusi, ja siellä vertaisryhmän ja aikuisen ihmisen tuki on tärkeää. Tutkinnon saavuttaminen on yksi tärkeä tavoite, mutta opiskelut toisella asteella merkitsevät myös opiskelijan omaa kasvua kohti aikuisuutta. Oman identiteetin muodostaminen, suhde itseensä ja muihin olla omana itsenään ovat tavoitteita, joiden saavuttamista myös oppilaitoksen tulee tukea. Lisäksi hyvä suhde vanhempiin tai vanhempaan, hyvä kaveripiiri ja tunne ryhmään kuulumisesta parantavat opiskelijan menestymistä. (Ranta 2011, 31.) Erilaiden muutosten myötä oppilaitoksessa tapahtuva ohjaus yhä enemmän tukee ja motivoi kasvua opetuksen ja ohjauksen lisäksi. (Helander 2009, 29).

Ammatillisessa oppilaitoksessa nuorten suuntautuminen merkitsee opiskelijalle erilaisia haasteita ja oppimisympäristöjä. Osa ammatillisen koulutuksen linjoista on hyvin haluttuja ja toisille linjoille on taas vaikeampi saada opiskelijoita. Ne nuoret, jotka ovat tehneet jo varhaisessa vaiheessa urasuunnitelman, saavuttavat

helpommin tutkintotavoitteensa ja selviävät työelämään tai jatko-opintoihin nopeammin. Toisin on niillä nuorilla, jotka eivät ole löytäneet omaa uraansa tai nykyinen opiskelupaikka ympäristöineen ei ole mieleinen. Tällöin opiskelijan kiinnittyminen ja sitoutuminen opintoihin voi olla vaikeampaa. Nuori voi olla haluton, ja sitoutuminen opiskelun asettamiin vaatimuksiin on liikaa. Osa nuorista saattaa tarvita enemmän opintojen lisäksi myös ohjausta arkielämän taitojen opettelussa tai psyykkisessä jaksamisessa. Opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseen kiinnitetään huomiota muun muassa opettajien, moniammatillisen opiskelijahuollon sekä vanhempien kanssa. (Ranta 2011, 31.)

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Koulutuskeskus Sedussa aloittavien muualta muuttavien opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Tutkittava ilmiö on siis opiskelijoiden opintojen alun onnistumiseen liittyvät tekijät. Tutkimuksen kohteena ovat opiskelijoiden henkilökohtaiset ajatukset ja kokemukset opintojen aloituksesta: millaisena he kokevat opintu-, asuntola- ja asuinpaikkakunnan olosuhteet sekä sosiaaliset suhteet. Tutkimustulosten odotetaan lisäävän tietoa aloitukseen liittyvistä mahdollisista ongelmista ja siitä, miten niitä voidaan tulevaisuudessa ennaltaehkäistä niin, että opiskelijan opintopolku säilyisi ja jatkuisi mahdollisimman eheänä uudessa ympäristössä sekä uusissa opinnoissa. Tarkoituksena on tuottaa koulutuksen järjestäjälle sellaista tietoa, joka voitaisiin ottaa huomioon toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jossa kuullaan opiskelijoiden todellista kuvausta opintojen aloituksesta. Ajatuksena on, että opiskelijoiden kokemukset ovat käytännössä hyvin moninaisia, ja niistä voidaan löytää monensuuntaista tietoa. Tutkimuksen lähtökohtana oli selvittää aloittavien opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä, ja lähtökohtana on saada opiskelijoiden näkökulmia esiin heidän uudesta elämänpiiristään, sekä siihen sisältyviä merkityksiä.

Tutkimusongelmiksi nousevat seuraavat asiat:

1. Millaisena opiskelijat kuvaavat aikaisempaa elämänvaihettaan?
2. Millaiset odotukset opiskelijoilla on opiskelusta toisella asteella?
3. Mitkä tekijät edistävät nykyisiä opintoja?

6 TUTKIMUKSEN AINEISTO JA MENETELMÄT

6.1 Tutkimuksen aineisto

Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on tuoda esiin ihmisen omia kuvauksia koetuista käytännön tilanteista, joihin odotetaan liittyvän hänelle merkityksellisiä ja tärkeitä asioita. Lisäksi laadullisen tutkimuksen avulla on mahdollista tavoittaa ja saada sekä laajemmalta että pidemmältä ajanjaksolta ihmiselle merkityksellistä omakohtaista kokemusta esiin. (Vilkka 2005, 97.) Laadullisen tutkimuksen tavoitteena onkin tutkia kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, ja pyrkiä löytämään tai paljastamaan tosiasioita. Tutkijan on myös otettava huomioon ne arvolähtökohdat, jotka esiintyvät tutkittavassa ilmiössä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.)

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena eivät ole tilastolliset yleistyksiset, vaan niissä pyritään kuvaamaan ja ymmärtämään jotain tiettyä ilmiötä ja tapahtumaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta tutkittavalle ilmiölle. Tutkimuksessa on tärkeää, että tietoa antavat henkilöt tuntevat tutkittavan ilmiön mahdollisimman hyvin tai heillä on omakohtaista kokemusta asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 86–87.) Yleensä laadullisessa tutkimuksessa keskitytään varsin pieniin määriin tapauksia, joita analysoidaan mahdollisimman perusteellisesti. Aineiston tieteellisyyden määrä ei ole se olennaisin, vaan tärkeämpi kriteeri on laatu. (Eskola & Suoranta 2001, 18.)

Pattonin (2002, 4) mukaan kvalitatiivista tietoa voidaan hakea kolmella eri tavalla. Yksi tapa on haastattelu, jossa saadaan suoria vastauksia haastateltavien kokemuksista ja mielipiteistä. Toinen tapa on havainnointi, jossa tieto muodostuu yksityiskohtaisesti ihmisten toiminnasta, käyttäytymisestä ja vuorovaikutuksesta. Lisäksi tietoa voidaan kerätä analysoimalla dokumentteja, kuten erilaisia raportteja, muistioita ja julkaisuja. Tutkijan on tärkeä tunnistaa kvalitatiivinen tieto tietääkseen, mitä on etsimässä.

Tässä tutkimuksessa pyrittiin kuvaamaan ja ymmärtämään aloittavien, muualta muuttavien opiskelijoiden omakohtaisia kokemuksia siitä, miten he kokevat uuden elämäntilanteen uudessa ympäristössä ja millaisia haasteita siihen liittyy. Tutkimus alkoi siitä, että tutkija on tutustunut tutkimuksessa esiintyvään samantyyppiseen kenttään jo aikaisemmin, mikä auttaa ymmärtämään tutkimusilmiötä tutkittavien näkökulmasta paremmin. (Hirsjärvi ym. 2009, 181.)

Tutkimuksen tutkimuslupa on myönnetty elokuussa 2011. Tutkimuslupa koski aloittavia muualta muuttavia opiskelijoita, jotka asuvat opiskelija-asuntolassa. (Liite 1). Asuntolassa asuu noin 120 opiskelijaa, joista haastateltaviksi valittiin kahdeksan (8) opiskelijaa satunnaisesti. Käytännössä haastateltavat valittiin siten, että tutkija sanoi järjestysnumeron, jonka perusteella koordinoiva asuntolaohjaaja valitsi opiskelijan opiskelijaluettelosta. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista.

Haastateltavien valinnan jälkeen tutkija oli tutkimusluvan mukaisesti ensin yhteydessä puhelimitse jokaisen alaikäisen vanhempaan tai huoltajaan ja opiskelijaan. Vanhempien tai huoltajien jo puhelimesta annettua suostumuksen jälkeen nuorille ja heidän vanhemmilleen postitettiin esittelykirje, suostumuslomake ja palautuskuori postimerkkeineen. (Liite 2.) Haastatteluaikat sovittiin puhelimitse jo hyvissä ajoin, ja ne varmistettiin vielä haastattelupäivää edeltävänä päivänä. Haastateltavien ja heidän vanhempiensa tai huoltajiensa suhtautuminen tutkimukseen oli erittäin myönteistä.

Aineistonkeruumenetelmä oli teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu, jossa haastattelu kohdennettiin etukäteen määrättyihin teemoihin, joista keskusteltiin. (Liite 3). Teemahaastattelu lähtee liikkeelle siitä oletuksesta, että jokaisen haastateltavan kokemuksia, ajatuksia sekä tunteita voidaan tutkia tällä menetelmällä. Menetelmässä korostuu haastateltavien elämysmaailma ja heidän omat määritelmänsä omasta tilanteestaan. Haastattelu keskeisten teemojen varassa antaa haastatteluun vapautta, joka nostaa tutkittavien äänen paremmin esiin. Menetelmässä esitetään kaikille samat aihepiirit ja teema-alueet, joissa tarkka

sanamuoto ja järjestys voivat puuttua. Teemahaastattelun lisäksi käytin omaa havainnointia, jota voidaan käyttää tarkkailtaessa niin käyttäytymistä kuin kielellisiäkin ilmaisuja. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 37, 47–48.)

Laadullisessa tutkimuksessa ollaan usein tekemisissä kertomuksien, tarinoiden ja merkityksien kanssa, minkä takia laadullinen tutkimus on tähän tutkimukseen sopivampi kuin määrällinen tutkimus. (Kylmä & Juvakka 2007, 16.) Haastattelun onnistumisen kannalta on tärkeää, että nuori kokee osallistumisensa tärkeäksi sekä suhtautuu siihen myönteisesti. Menetelmänä haastattelu sopii tähän tutkimukseen, sillä haastattelun avulla pystytään parhaiten välittämään nuorelle tunne siitä, että hänen mielipiteistään ollaan aidosti kiinnostuneita. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 132.) Lisäksi haastattelutilanteessa on mahdollisuus kysymysten tarkentamiseen lisätiedon saamiseksi tai mahdollisten vastausehdotusten tarjoamiseen tarpeen vaatiessa monimutkaisten asioiden yksityiskohtien tutkimisessa. (Dowling & Brown 2010, 68, 78.)

Haastattelut suunniteltiin toteutettavaksi ennen syyslomaa, jota pidettiin parhaana ajankohtana saada vastauksia tutkimusongelmaan. Haastattelut toteutettiin 5.10.2011 - 11.10.2011, ja haastatteluihin osallistui kolme (3) tyttöä ja viisi (5) poikaa.

Osallistujat haastateltiin asuntolan neuvotteluhuoneessa, ja haastattelut kestivät n. 30–45 minuuttia. Haastattelupaikka oli tarkoituksenmukainen, rauhallinen ja siisti. Kahdessa haastattelussa tuli pieni keskeytys, joilla ei ole vaikutusta tutkimuksen tuloksiin. Haastattelupaikkana neuvotteluhuone oli haastateltaville lähellä ja helposti löydettävissä. Haastattelun alussa kerrottiin haastattelun teemoista, luottamuksesta, nauhoituksesta ja haastateltavien omien näkökulmien merkityksellisyydestä. Kaikki haastateltavat antoivat luvan haastattelun nauhoittamiseen. Haastateltavat suhtautuivat asiaan erittäin myönteisesti ja olivat kiinnostuneita asiasta. Haastateltavat kertoivat avoimesti omista käsityksistään ja tutkittavasta ilmiöstä. Tarvittaessa epäselviä asioita tarkennettiin lisäkysymysten avulla.

6.2 Tutkimusaineiston käsittely ja analyysi

Laadullista aineistoa voidaan käsitellä monin tavoin. Analysointitavan valinnassa voidaan pääperiaatteena kuitenkin pitää sitä, että analysointimenetelmän tulisi parhaiten antaa vastauksen tutkimusongelmaan tai -tehtävään. Analysointitavat voivat olla selittämiseen tai, kuten tässä tutkimuksessa käytettiin, ymmärtämiseen pyrkivä tapa, jossa pyritään tekemään aineistosta päätelmiä. (Hirsjärvi ym. 2009, 224.)

Sisällönanalyysi on menetelmä, jonka avulla voidaan kuvata ja analysoida kohteena olevaa tutkimusaineistoa systemaattisesti. Aineistolähtöisessä analyysissä pyritään löytämään keskeisiä väittämiä, jotka kuvaavat jotain tutkittavasta ilmiöstä. Analyysillä haetaan vastauksia tutkimusongelmaan tai -tehtävään, jossa analysoidaan tiivistetty tieto. (Kylmä & Juvakka 2007, 112–113.)

Tutkimuksen aineisto käsiteltiin induktiivisen sisällönanalyysin mukaisesti. Siinä edetään vaiheittain yksittäisistä havainnoista yleisiin merkityksiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 266.) Aineisto analysoitiin prosessivaiheiden mukaan, ensin se redusoitiin eli pelkistettiin, aineisto klusteroitiin eli ryhmiteltiin sekä abstrahoitettiin eli luotiin teoreettiset käsitteet. (Tuomi & Sarajärvi 109–115.) Seuraava taulukko havainnollistaa kokonaisuudessaan tutkimuksen aineistoanalyysin etenemistä.

1. Haastattelujen kuunteleminen ja aukikirjoitus sana sanalta
2. Haastattelujen lukeminen ja sisältöön perehtyminen
3. Pelkistetyn ilmausten etsiminen ja alleviivaaminen
4. Pelkistettyjen ilmausten listaaminen
5. Samankaltaisuuksien ja erilaisuuksien etsiminen pelkistetyistä ilmauksista
6. Pelkistettyjen ilmausten yhdistäminen ja alaluokkien muodostaminen
7. Alaluokkien yhdistäminen ja yläluokkien muodostaminen niistä
8. Yläluokkien yhdistäminen ja kokoavan käsitteen muodostaminen

Kuvio 3. Aineistolähtöinen eli induktiivinen sisällönanalyysi (Tuomi & Sarajärvi 2002).

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi aloitettiin haastattelujen puhtaaksikirjoittamisella eli litteroimalla sanasta sanaan koko aineisto. Tämän jälkeen aineisto luettiin useaan kertaan kokonaisuutena kokonaiskuvan saamiseksi. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 143.) Haastatteluista löytyi jonkin verran myös sellaista tietoa, joka ei ole oleellista tämän tutkimuksen kannalta.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa kuultiin haastateltavien todellista kuvausta opintojen aloituksesta. Tutkimuksessa esitetään haastateltavien suoria lainauksia, jotka on pyritty kuvaamaan mahdollisimman rehellisesti ja aidosti sekä niin, ettei vastaajien henkilöllisyys paljastu.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta ei voida arvioida yksiselitteisesti. Tutkimusta voidaan arvioida kokonaisuutena, jossa on nähtävissä selkeä johdonmukaisuus. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan parantaa erilaisin tekniikoin. Yksi laadullisen tutkimuksen perusvaatimus on, että tutkijalla on riittävästi aikaa tutkimuksen tekemiseen. Lisäksi luotettavuutta lisää se, että tutkija raportoi tehdyn tutkimusprosessin yksityiskohtaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 135, 139.)

Kylmä & Juvakan (2007, 127) mukaan, tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida neljällä kriteerillä, jotka ovat *uskottavuus*, *vahvistettavuus*, *refleksiivisyys* ja *siirrettävyys*. Uskottavuus edellyttää, että tutkimuksen jokaisen vaiheen tulokset on kuvattu selkeästi ja että tutkimustulosten tulee vastata tutkimukseen osallistuneiden vastauksia. Tämän tutkimuksen aineisto litteroitiin välittömästi haastatteluiden jälkeen, joten haastattelutilanteet olivat aidosti mielessä aineistoa purettaessa. Haastatteluaineisto oli selkeää ja tulkinnat tarkastettiin puretun aineiston kautta, mikä vahvistaa aineiston uskottavuutta.

Laadullisen tutkimuksen *vahvistettavuus* tarkoittaa, että tutkijalta edellytetään kirjaamista koko tutkimusprosessin ajan niin, että tulkinnat saavat tukea toisista

vastaavaa ilmiötä tarkastelluista tutkimuksista. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 137.) Lisäksi tutkimusraportin on oltava kirjoitettu niin, että toinen tutkija voi seurata tutkimuksen kulkua. Vahvistettavuutta pidetään laadullisessa tutkimuksessa hankalana kriteerinä, koska toinen tutkija ei välttämättä päädy samoihin tuloksiin saman aineiston pohjalta. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.)

Tutkija joutuu koko tutkimuksen ajan pohtimaan ratkaisujaan ja ottamaan kantaa analyysin kattavuuteen sekä työnsä luotettavuuteen. Tämän tutkimuksen kulku on pyritty kuvaamaan huolellisesti, joten lukija pystyy seuraamaan tutkimuksen kulkua vaihe vaiheelta. Tutkimustulokset perustuvat aineistoon, ja loppupäätelmissä tutkija tukeutuu aikaisempiin tutkimuksiin aiheesta sekä alan kirjallisuuteen.

Reflektiivisyys tarkoittaa ja edellyttää, että tutkijan on oltava tietoinen omista lähtökohdistaan ja hänen on arvioitava oma vaikutuksensa tutkimusprosessiin sekä tutkimusaineistoon. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Tämän tutkimuksen aihe nousi käytännön kokemuksesta, johon tutkija on tutustunut pienemmässä yhteisössä jo aikaisemmin. Tutkimus toteutettiin suuremmassa yksikössä, koska tutkija halusi saada laajemman näkökulman tutkittavaan ilmiöön ja tämän lisäksi toimeksiantaja halusi tietoa toisen asteen opiskelijoiden kokemuksista, kun opinnot ovat alussa. Tutkittava ilmiö oli tutkijalle tuttu, joten luottamuksen saaminen ja yhteisen kielen löytyminen oli helppoa. Tutkimusaineisto oli laaja ja sen tulkitseminen oli helpompaa, kun aihe oli tutkijalle entuudestaan tuttu.

Tulosten *siirrettävyys* tarkoittaa tulosten siirrettävyyttä muihin samankaltaisiin tilanteisiin. Tutkijan on kuvailtava osallistujia ja ympäristöä riittävästi, jotta tutkimuksen hyödyntäjät voivat arvioida tulosten siirrettävyyttä. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Tässä tutkimuksessa on pyritty kuvaamaan aloittavien muualta muuttavien opiskelijoiden kokemuksia opintojen aloituksesta. Tutkimuksessa keskityttiin ja se rajattiin siirtymävaiheen hyvinvointiin vaikuttaviin tekijöihin, joita tässä tutkimuksessa olivat opiskelu-, asuntola-, asuinpaikkakunnan olosuhteet sekä sosiaaliset suhteet. Tutkimustulokset ovat

siirrettävissä vastaavanlaisiin yksiköihin, joita tarkastellaan aloittavien muualta muuttavien opiskelijoiden näkökulmasta. Tutkimuksen aihe on yhteiskunnallisessa ja koulutuspoliittisessa keskusteluissa merkittävä, sillä myös hallitus on kiinnittänyt huomiota nivelvaiheeseen ja opintojen läpäisyyn. Tämän vuoksi tutkimustuloksia voidaan tarkastella myös yleisesti opintoja aloitettaessa.

Tutkimuksen osallistujajoukko voi olla pieni tai suuri, tärkeämpää on kuitenkin, että tiedonantajilla odotetaan olevan tietoa ja näkemystä tutkittavasta ilmiöstä. Haastattelun edetessä tutkimusaineisto alkoi osoittaa kylläntymisen merkkejä, sillä samat asiat alkoivat toistua haastateltavien vastauksissa. (Tuomi & Sarajärvi 2007, 88.) Tutkimukseen osallistui kahdeksan haastateltavaa, joka oli riittävä määrä kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä. Lisäksi jokainen haastateltava toi jotakin uutta näkökulmaa tutkittavaan ilmiöön. Jonkin verran teemahaastattelurungossa oli kysymyksiä, jotka toistivat samaa asiaa. Toisaalta se vahvisti haastateltavien vastauksia, sillä eri tavalla kysyttynä vastaus tuli kuitenkin samanlaisena.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

7.1 Haastateltavien taustatietoja

Tutkimuksen kohteena olivat opiskelijat, jotka ovat aloittaneet ammatilliset opinnot syksyllä 2011 ja asuvat Sedun opiskelija-asuntolassa. Haastateltavien taustatiedot kerättiin haastattelujen yhteydessä. Tutkimukseen osallistui kahdeksan (8) opiskelijaa, joista oli kolme (3) tyttöä ja viisi (5) poikaa. Haastateltavat olivat kotoisin eri paikkakunnilta ja heistä vain kaksi tuli samalta paikkakunnalta. Tutkimuksen näkökulmasta, eri paikkakunnilta tulevat nuoret antoivat erilaista näkökulmaa tutkittavaan ilmiöön.

Tutkimustulokset käsiteltiin tutkimuskysymysten pohjalta. Aineisto tarkasteltiin induktiivisen sisällönanalyysin mukaan, jossa edetään yksittäisistä havainnoista yleisiin merkityksiin. Tulosten esiintymät on jaettu teemoihin ja alaotsikoihin, jotka nousevat esiin opiskelijoiden kertomuksissa. Tuloksia pohditaan tutkimusongelmien tavoitteiden näkökulmasta.

7.2 Opiskelijoiden kuvauksia aikaisemmasta elämänvaiheesta

Haastattelussa nuorilta kysyttiin perhetaustoja, asuinympäristöä, sosiaalisia suhteita, sitä, miten he viettävät vapaa-aikaa perheen ja ystävien kanssa, sekä sitä, millaisena he kuvaavat aikaisempia koulukokemuksiaan. Kaikki tutkimukseen osallistuneet asuvat kotipaikkakunnalla maaseudulla tai asuntoalueilla omakotitalossa. Perheet ovat pääasiassa ydinperheitä ja jokaisella haastateltavalla on yksi tai useampi sisarus. Haastateltavista kuusi (6) sijoittui sisarussarjan keskivaiheille. Haastateltavien vanhemmat ovat työelämässä ja he työskentelevät eri ammattialoilla. Vanhempien ammatteja ovat muun muassa maanviljelijä, kampaaja, terveydenhoitaja, hitsaaja, metallityöntekijä, välinehuoltaja ja sähkömies. Kaikki haastateltavat eivät osanneet tarkkaan sanoa jommankumman vanhemman ammattinimikettä, mutta he osasivat kuvata ammatteja hyvin ja

tiesivät, mitä heidän vanhempansa tekevät työkseen. Kahdessa vastauksessa tuli esiin myös se, että perheessä on ollut tai tulee myös muutoksia vanhempien ammateissa.

” Äiti tekee niin ku kaikkea, pitsaa ja kaikkea.”

” Iskä mikähän iskä nyt on sitten oisko iskä oikealta ammatiltaan puuseppä, mutta ei se tee kyllä puusepän töitä se työskentelee niin ku raksalla.”

” Isä on niin ku varastomies ja ajaa rekkää.”

” Johonakin asennuksilla se kulkee töissä.”

” Isä on kouluttautunut uuteen ammattiin.”

” Äiti rupee opiskelee lähihoitajaksi.”

Usean haastateltavan mukaan perheen yhteistä aikaa vietettiin monenlaisen tekemisen muodossa, ja siihen liittyi yhdessäoloa jonkin yhteisen tekemisen tai harrastuksen parissa. Kaksi haastateltavaa kertoi, että perheessä ei ole paljon yhteistä aikaa, kun aina on joku jossakin menossa. Kaiken kaikkiaan haastateltavien perheissä vietettiin yhteistä aikaa jotakin yhdessä tehden, jolloin perheen merkitys erityisesti korostui. Lisäksi monessa perheessä oli myös jokin säännöllinen tapa tai perinteinen yhteinen tekeminen isän tai äidin kanssa, ja ne nousivat esiin haastateltavien vastauksissa.

” Äitin kans hevosharrastuksissa, ja isän kans tehään autoremppaa.”

” Ruokailut on yleensä yhdessä, kaikenmoisia arkipäivän askareita.”

” Käydään mummolassa silloin tällöin.”

Sen sijaan vanhempien osallistuminen harrastuksiin kodin ulkopuolella oli aika vähäistä. Syynä tähän saattoi olla vanhempien kiireinen työelämä tai epäsäännöllinen työaika. Selkeimmin erottui kahden perheet, jossa vanhempien osallistuminen nuorten harrastuksiin oli säännöllisempää. Näissä tapauksissa oli merkille pantavaa se, että vanhemmat olivat itsekin kiinnostuneita kyseisestä

harrastuksesta. Lisäksi harrastuksissa saattoi olla mukana myös joku sisaruksista. Vaikka perheen yhteinen tekeminen ja vanhempien mukanaolo ovat nuorelle tärkeitä, haastateltavat arvostivat kodin ulkopuolisia olevia ystävyysuhteita. Suurin osa haastateltavista vietti vapaa-ajan tiiviisti ystävien parissa ja he kertoivat viettävänsä paljon yhteistä aikaa useamman ystävän kanssa. Kahden haastateltavan vapaa-aika kului jo myös seurustelukumppanin kanssa. Haastateltavat kuvasivat ystäviä siten, että on paljon kavereita, mutta oikein aitoja ystäviä on vain muutama. Ystävän tai ystävien kanssa vietetty aika sisälsi monenlaista tekemistä, yhteisiä harrastuksia tai keskustelua kiinnostavista asioista. Kaksi haastateltavaa vietti aikaa joko yksin tai yhden ystävän parissa. Toisella heistä oli yksi hyvä ystävä, jonka kanssa hän vietti lähes kaiken vapaa-ajan, ja hän kuvasi ystävänsä mitä parhaimmaksi ystäväksi. Sen sijaan toisen aika kului pääasiassa tietokoneella tai monenlaisten lemmikkieläinten hoitamisessa.

Haastateltujen opiskelijoiden harrastusten määrä vaihteli. Harrastukset olivat joko joukkue- tai henkilökohtaisia lajeja. Neljä haastateltavaa kertoi harrastuksen liittyvän joukkueurheiluun, jota he harrastivat kotipaikkakunnan seuran joukkueessa. Henkilökohtaisia harrastuksia oli kolmella ja yksi ei harrastanut mitään. Useamman haastateltavan mukavassa harrastuksessa myös, ystävien mukanaolo harrastuksessa korostui. Yhteistä aikaa kavereiden kanssa vietettiin joukkueharrastusten lisäksi monin eri tavoin.

” Käydään elokuvissa ja tehään yhdessä jotakin ruokaa.”

” Puuhastelua autojen, mopojen ja moottoripyörien parissa.”

” Ollaan vaan ja mennään jonnekin istuskelemaan ja puhumaan”.

Haastateltavilta kysyttiin kasvuyhteisön merkityksen lisäksi, myös aikaisempia koulukokemuksia. Haastateltavien mielipiteet aikaisemmista koulukokemuksista jakautuivat melko tasaisesti kielteisiin, myönteisiin sekä niihin, joita ei oikein osattu sanoa kummaksikaan. Kaksi haastateltavaa näki oman peruskouluajan selvästi kielteiseksi ajaksi. Tarkemmin kokemuksista keskusteltaessa kävi ilmi

että he olivat joutuneet koulukiusatuiksi jo alakoululta alkaen, ja se oli jatkunut aina yläkouluun saakka. Koulumuistoihin oli jäänyt ajasta ikävät ja mieleenpainuvat muistot. Koulukiusaamisen lopettamiseksi vain toinen heistä oli hakenut apua. Tilanteeseen oli puututtu ja yhteistyötä oli tehty koulun, kodin sekä muiden osapuolten kanssa. Tämän jälkeen opiskelut olivat sujuneet paremmin, vaikkakin hän kuvasi edelleen yläkouluajan päättymistä riemukkaaksi ja iloiseksi asiaksi. Toinen koulukiusattu kertoi, että hän tunsii olleensa yläkoulussa ulkopuolinen ja yksinäinen. Koulu ei vain jaksanut enää kiinnostaa, ja sitten alkoi poissaoloja kertyä. Apua tilanteeseen hän ei ollut halunnut hakea, koska omasta mielestään yksinäisyyteen ei voinut hakea apua. Jonkin verran ikäviä muistoja aiheuttivat myös jotkut vaikeat oppiaineet tai huono yhteistyö opettajan kanssa.

Erityisen tyytyväisiä yläkouluu-aikaan oli kolme haastateltavaa, joille päällimmäiseksi oli jäänyt mukavia muistoja. He olivat viihtyneet yläkoulussa ja heidän mielestään yläkoulu-aika oli parasta ja huolettominta aikaa. Ei osaa sanoa -mielipiteitä antoi kolme haastateltavaa. Molemmissa tapauksissa parasta koulussa oli siellä olevat kaverit. He jotka eivät oikein osanneet tarkkaan sanoa, mikä mielenkiinnon vaihtelun aiheutti, arvelivat syiksi muun muassa vaikeuden ymmärtää opetusta ja toisinaan oman motivaation ylläpitämisen. Numeroiden korottaminen tuntui raskaalta, ja josta seurasi lopulta väsymys. Suurin osa haastateltavista muisteli yläkoulu-aikaa melko mukavana ajanjaksona, jossa erityisesti kaverien merkitys korostui. Seuraavat mielipiteet kuvaavat nuoren omaa ajattelua ja sen vaihtelevuutta.

” Se oli vaan niin parasta kouluaikaa mitä vaan voi olla ”

” Ei tykänny, ei vain kiinnostanut, en vain jaksanut. ”

” Ei aina oikein isnspannu, välillä vähän enemmän ja välillä vähän vähemmän. ”

” No niin ku suhteellisen helppoa kumminkin, mutta se vaan tuntuu jotenkin välillä niin vastenmieliseltä. ”

Mieluisimmat aineet olivat tyttöjen ja poikien mielestä erilaiset. Kaikki pojat pitivät selvästi enemmän liikunnasta ja teknisestä työstä, kun taas tytöt olivat kiinnostuneita enemmän kotitaloudesta ja erilaisista käsistöistä. Yhden tytön mieluisimpia aineita olivat biologia ja kuvaamataito. Jokaisen haastateltavan mielenkiinto oppiaineeseen vahvistui erityisesti siitä syystä, että omaa menestymistä pidettiin hyvänä ja kaikenlainen käsillä tekeminen käytännössä kiinnosti. Lisäksi haastateltavien mielipiteissä nousi esiin, että näissä oppiaineissa sai käytännössä toteuttaa itseään.

” No käsityötyyppiset ja missä voi ite vähän enemmän tehdä.”

” Saa tehdä käsillä.”

Haastateltavat pitivät epämiellyttävimpinä aineina kieliä ja matematiikkaa. Näissä mielipiteissä ei näkynyt sukupuolten välistä eroa, sillä sekä tytöt että pojat pitivät näitä oppiaineita selvästi epämiellyttävinä. Suurin osa heistä tunsu menestyvänsä näissä oppiaineissa heikosti ja kuvasi niitä vaikeiksi. Myös oma motivaatio ja asenteet oppiainetta kohtaan korostuivat.

” Enkku ja ruotti eivät oikein menneet mun päähän.”

” Kielet oli mulle aika hankalia”.

” Ruotsia mä en jaksais käyvä edes läpi.”

Kolme haastateltavaa oli saanut tukiovetusta, jota oli annettu vaikeina pidetyissä aineissa kuten kielissä ja matematiikassa. Tukiovetusta oli annettu erityisopetuksessa ja läksyöpiirissä. Lisäksi yksi haastateltava oli opiskellut pienryhmässä. Kaikki haastateltavat tiesivät tukiovetuksen saamisen mahdollisuudesta.

Haastateltavat olivat selviytyneet opinnoissa pääasiassa hyvin, sillä monilla heistä oli ollut hyvä motivaatio yläkoulussa. Haastateltavista neljä oli erityisesti tavoitellut parempaa päättötodistusta yhdeksännellä luokalla, koska heillä oli ollut jo yläkoulussa selkeät jatko-opiskelusuunnitelmat. Kahden haastateltavan motivaatio ei ollut niinkään hyvä, tai ainakin se vaihteli. Kokonaisuudessaan

haastateltavien mielipiteet toivat esiin, että kaikilla oli seitsemännellä luokalla mennyt paremmin kun taas yhdeksännellä motivaatio oli ajoittain vähentynyt. Opiskelumotivaation ylläpitämisessä korostuivat vanhempien tuki, ystävät, opiskelijan oma tavoitteellisuus ja selkeä jatko-opintosuunnitelma, joka välittyi heidän kertomuksistaan.

” En mä olis edes jaksanu sillai käydä ees, ellei niin ku kaverit olisi ollut aina siellä, niiden takia mä jaksoin aina aamulla kouluunkin nousta.”

” Seiskalla oli parempia numeroita kuin ysillä, mutta en mä viittiny mitään kutosiakaan ottaa.”

” Oli pakko panostaa, että pääsee kouluihin.”

Yläkoulumuistoissa kaverien merkitys korostui, sillä yläkouluajan päättyminen merkitsi monelle myös irtautumista kavereista. Tästä syystä oman tutun ryhmän hajoaminen aiheutti myös jonkin verran haikeutta. Seuraavat mielipiteet kuvaavat aidosti monen haastateltavan tunteja, jotka liittyvät yläkouluajan päättymiseen.

”Mukavat muistot on jäänyt, kaverit oli niin kun se.”

” Hyvä kaveriporukka oli.”

” Kaikki vähän lähti omiin suuntiin”.

Taulukossa 1. on kuvauksia opiskelijoiden aikaisemmasta elämänvaiheesta. Tämän tiedon saaminen oli hyvin olennaista tutkimuksen toteutumisen ja kokonaiskuvan saamiseksi. Haastateltavien kertomukset on jaettu teemoihin, jotka nousivat samankaltaisina haastateltavien vastauksissa.

Taulukko 1. Opiskelijoiden kuvauksia aikaisemmasta elämänvaiheesta

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
Yleensä kotona, joskus lähdetään johonkin	Yhdessäoloa	Perheen merkitys
Tulee vietettyä aika paljonki yhdessä		
Mä oon sen mun veljen kaas käynyt tietysti		
Mä tykkään autojen kans niin paljon tehdä, rassata niitä, se on hauskaa hommaa	Yhteinen tekeminen	
Isän kanssa ruvennu metsästämään		
Semmosta yhdessäoloa, puhutaan tyttöjen juttuja	Sosiaaliset suhteet	Kaverien merkitys
Hyvä kaveriporukka	Kaverit ja harrastukset	
Kaverien kanssa jotakin ajellaan		
Käydään kalas, ajellahan peltoautolla		
Pelataan lätkää, käydään kattomas pelejä		
Pesäpalloa		
Ratsastus, shoppailemas, syömäs		
Mukavia tai sitten neutraalia, enemmän myönteistä	Myönteiset kokemukset	Aikaisemmat koulukokemukset
Ihan hyvin viihdyin, tykkäsin siitä kyllä		
Ihan hyvä, ei se ollu niin ku mitenkään vaikiaa		
Hypin ilosta ysin päättäjaisjuhlissa	Ikävät muistot	
En tykänny yläasteesta ollenkaan		
Yhyren matikan opettajan opetukses, ei sinne ollu kiva mennä	Opettajan merkitys	
Sitten tuli toinen, niin taas rupes sujumaan		
Ne kaverit, ne oli niin kun ne Hyvä kaveriporukka oli	Kaverien merkitys	
Fysiikka ja kemia niin ei oo ollu ikinä mun aineita	Asenteet	
Mä en oo ikinä ollu mikään kielinero. Ruotsi, se ei vaan kiinnosta		
Koska en kummassakaan pärjännyt ikinä		
Halusin että saa vähän päättötodistuksen paremmaki	Tavoitteellisuus	
Hyvä semmonen, että pääsee hyvään jatkokoulutuspaikkaan		
Tekninen työ ja liikunta Kotitalous ja käsityöt	Itsensä toteuttaminen ja onnistuminen	

Kuvausten pohjalta voidaan todeta, että haastateltavien aikaisempaan elämänvaiheeseen on liittynyt turvallinen ja sosiaalinen kasvuyhteisö, joka antaa hyvät lähtökohdat kohti itsenäisyyttä ja tuleviin uusiin haasteisiin.

7.3 Opiskelijoiden kokemuksia opintojen aloituksesta toisella asteella

Kahdella haastateltavalla oli jo aikaisempia kokemuksia muualla opiskelusta ja yksi haastateltavista oli käynyt peruskoulun jälkeen perusopetuksen lisäopetuslinjan. Suurimmalle osalle haastateltavia aloituspaikka ja valittu ala oli ensisijainen ja toivottu. Opiskelualan valintaan olivat vaikuttaneet oma kiinnostus, tutustuminen alaan jo aikaisempien opintojen yhteydessä tai kesätöissä, sama ala kuin isällä tai äidillä sekä vanhemman tai tuttavien ohjaus. Opiskelupaikan valintaan sen sijaan oli vaikuttanut paikkakunnan läheisyys, hyvät tilat ja opetuksen taso. Kaksi haastateltavaa oli halunnut paikkakunnan vaihdosta, koska he halusivat ja tarvitsivat opiskelurauhaa. Yksi haastateltavista osallistui tuettuun opetukseen. Haastateltavat olivat opiskelupaikkaan ja -alaan pääosin tyytyväisiä, mitä kuvaa useamman haastateltavan mielipide.

” Me käytiin tutustumassa, mä olin aivan niin ku häkeltyny, tää on siis niin mun ala.”

”Tota, se nyt vaan tuntuu kiinnostavalta.”

” mä nyt oon koko iän melkein kaikkien vehkeitten kans niin laitellu niitä.”

” Opetuksen taso.”

Opiskelujen aloitus oli lähtenyt käyntiin kaikilla pääsääntöisesti hyvin. Ainoastaan yksi haastateltavista ei ollut aloitukseen tyytyväinen. Hänellä oli jo aikaisempaa kokemusta toisen oppilaitoksen opintojen aloituksesta, johon hän vertasi ja kuvasi nykyisten opintojen aloitusta heikommaksi. Haastattelussa kävi ilmi, että aloitusta vaikeuttava tekijä oli muun muassa muutto asuntolaan, jota hän piti raskaana. Kaksi haastateltavaa oli jo joutunut kiusatuiksi. Kiusatuista toinen kertoi avoimesti asiasta ja sanoi olevansa välittämättä siitä ja tulevansa toimeen asian kanssa. Hän tiesi myös hyvin, kenen puoleen voi kääntyä, jos asiat entisestään pahentuvat. Muuten hän antoi ymmärtää olevansa tyytyväinen opiskeluihin, kavereihin ja opiskeluilmapiiriin. Toinen heistä ei halunnut kertoa kenellekään kiusaamisesta. Muuten haastateltavat olivat yleensä ottaen tyytyväisiä oman luokan ilmapiiriin, opettajat olivat mukavia ja luokkakavereiden kanssa oli

helppo tulla toimeen. Tutustuminen oli tuntunut luokassa helpolta, kun joka päivä ollaan yhdessä. Kaikki haastateltavat olivat kokeneet luokan ilmapiirin avoimeksi. Siellä uskaltaa kysyä ja kertoa oman mielipiteensä. Seuraavat ajatukset nousivat esiin useamman haastateltavan vastauksissa.

” Hyvin se on lähtenyt, luokassa on kavereita, opettajat ovat mukavia.”

” Meidän luokka on aivan täydellinen.”

” Luokkakin on varmaan mitä mainion, meil on kyllä hyvä yhteishenki, opettajatkin ovat sitä kehuneet.”

” Joo, siis kyllä sielä saa voi ihan mielipiteensä sanoa, ei ole mitään ongelmaa.”

Haastateltavat eivät tuoneet varsinaisesti mitään muutos- tai parannusehdotuksia aloitukseen vaikuttaviin tekijöihin. Sen sijaan kaksi haastateltavaa nosti esiin ryhmätehtävät. Toinen heistä ei halunnut ryhmätehtäviä lainkaan, kun taas toinen halusi, että opetuksessa käytettäisiin enemmän eri ryhmäjakoja joiden avulla hajotettaisiin tiettyjä ryhmiä.

Uusi opiskelupaikka merkitsi suurimmalle osalle haastateltavia myös ensimmäistä muuttoa pois kotoa. Haastateltavista kaksi oli jo aikaisemmin asunut muualla, mutta muille tämä oli ensimmäinen kokemus asumisesta kodin ulkopuolella. Ensimmäistä kertaa poissa kotoa asuvat olivat yleisesti tyytyväisiä asumiseen, ja he olivat sopeutuneet hyvin asuntolan tapoihin ja sääntöihin. Sen sijaan he, jotka olivat jo aikaisemmin asuneet muualla, pitivät muun muassa illan saapumisaikaa rajoittavana tekijänä. Muuten asuminen oli lähtenyt hyvin käyntiin, ja yleisesti sääntöjä pidettiin hyvinä ja tärkeinä.

Asumisjärjestelyihin oltiin kaikilta osin tyytyväisiä, vaikka ne olivat aiheuttaneet etukäteen heille jännitystä. Haastateltavien vastauksista kuvastuu kuitenkin hyvin, että he olivat sopeutuneet ja tulivat hyvin toimeen huonekaverin kanssa.

” Siis mun kämppis on ihan älykiva.”

” Me ollaan niin samanlaisia ihmisiä molemmat.”

” Semmonen rauhallisen oloinen, hyvin sen kanssa on lähtenyt.”

Useimmat haastateltavat pitivät asuntolan ilmapiiriä hyvänä ja uskoivat sen olevan sellaisen, kuin mitä se asuntolassa yleensäkin on. Jonkin verran haastateltavien puheissa esiin nousi asuntolassa ilmenneitä häiriöitä, kuten se, että musiikkia oli soitettu kovaa myöhään illalla ja että jotkut voisivat ehkä siivota osuutensa paremmin. Muutamalla haastateltavalla oli asuntolassa oman luokan kavereita, kun taas toiselle ei ollut osunut samasta luokasta ketään. Yksi haastateltavista tiesi kavereita nimeltä mutta ei tuntenut heitä sen paremmin. Joku oli taas tutustunut jo useamman solun asukkaisiin mutta ei välttämättä tiennyt heidän nimiään. Yleensä tutustuminen solun muihin asukkaisiin oli onnistunut suurimmalle osalle hyvin, mikä välittyi heidän kommentteissaan.

” Heti silloin kun me tultiin, se päivä, me mentiin sinne jonnekin leirikeskukseen jossa oli se yhteinen päivä, tutustuin jo viiteenkö ihmiseen.”

” Tuttavien kautta on tullut uusia tuttavita.”

” Tutustumispäivä oli mukava.”

” Täs on tutustunut solun asukkaisiin ja sitten tuola alakerras tietysti.”

” Mä oon menny porukoihin mukaan, tutustunut ja ollu sitten vaan.”

Osallistuminen asuntolassa järjestettyyn toimintaan oli heikohkoa. Haastateltavista suurin osa ei ollut kiinnostunut järjestetystä ohjelmasta. Varsinaista syytä tähän haastateltavat eivät osanneet sanoa vaan kertoivat lähinnä yleisesti, että ei vain kiinnosta. Yksi haastateltavista kertoi, että ei varmaan osallistuisi, vaikka olisikin mieleistä toimintaa. Muita harrastuksia olivat lenkkeily ja kuntosalilla käynti, joita harrasti kolme henkilöä muita aktiivisemmin. Kaksi haastateltavaa kertoi käyvänsä joskus uimassa. Paikkakuntaan ja sen tarjoamiin

harrastusmahdollisuuksiin yleisesti olivat kaikki haastateltavat tyytyväisiä, vaikka niitä oli vielä käytetty hyvin vähän. Informaatiota oli kerrottu monipuolisesti ja riittävästi. Lisäksi yksi haastateltava oli kiinnostunut paikallisesta urheiluseuratoiminnasta, josta olisi toivonut saavansa enemmän tietoa. Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että opiskelu-, asuntola- ja asuinpaikkakunnan olosuhteisiin sekä sosiaalisiin suhteisiin oltiin melko tyytyväisiä.

Taulukossa 2. on esitetty yhteenveto opiskelijoiden kokemuksista opiskelujen aloituksesta toisella asteella. Kysymyksillä haluttiin kuulla opiskelijoiden henkilökohtaisia ajatuksia siitä, miten he ovat kokeneet opiskelu-, asuntola- ja asuinpaikkakunnan olosuhteet sekä sosiaaliset suhteet.

Taulukko 2. Opiskelijoiden kokemuksia opintojen aloituksesta toisella asteella

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
Se on niin mun ala, mä oon niin ylisosiaalinen ihminen	Oma kiinnostus	Opiskelu ja -paikkakunnan olosuhteet
Se nyt vaan tuntu kiinnostavalta		
Isä on alalla töissä ja sitten pari serkkua, sitten mä oon ollu kesätöissä sähköfirmassa, se kiinnosti ja tuntui mielenkiintoiselta	Vanhempien ohjaus	
Isä on kertonut alasta paljon, sitten se alko vain kiinnostamaan		
Täällä on opetuksentaso parempaa ja on niin ku justiin nää tilat paremmat	Opetuksentaso	
Tota mä jotenkin halusin vaan vaihtaa tuota paikkakuntaa välillä	Irtautuminen	
Tuntuu että saa opiskelurauhankin		
Kotipaikkakunnan ystäviä tavataan nyt harvemmin		
Kiinnostava aihe, kun sitten tykkää tehäkin, ei oo semmosta pakkopullaa	Valintojen vahvistuminen	
Tuloksista on tullu pelkkää kolmosta	Luottamus omiin kykyihin	
Opettajien kanssa on helppo tulla toimeen	Opettajien merkitys	
Meidän opettajat ovat aivan älyihania		
Hyvin täällä, opettajat on mukavia, luokkalaisten kans on tullu nopiaa toimehen		
Hyvin se on lähtenyt, opettajat on mukavia, kaikki luokassa on kavereita		
Joo kyllä ihan uskaltaa	Opiskelu-ilmapiiri	
Ei semmosta sorkkimista oo ollu		
En mä ainakaan oo kokenut et mitenkään ois ettei tohtis		
Ei siellä oo niin ku mitään, ettei mistään tulis, kyllä uskallan		
Jos mua rupeaa häiritteä joku asia, sitten mä vaan kysyn suoraa opettajalta, mitä tarkoitat, mä en ymmärrä		
Hyvä sijainti ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet	Harrastukset	Sosiaaliset suhteet
No ihan hyvin sinänsä, kun ollaan joka päivä niin ku yhdessä periaatteessa	Tutustuminen asuntola- ja opiskelukavereihin	
Kyllä täs on nyt tutustunut solun asukkaisiin, hyvin tullaan toimeen		
Tykkään tutustua uusiin ihmisiin		
Aika paljon uusia kavereita tullut		
No hyvin on tullu, on tullu kavereita lisää, on tutustunut solun asukkaisiin		
Todella hyvä	Asuntolan ilmapiiri	Asuntolan olosuhteet
Ihan sillee niin kuin mä oletinkin		
Ei semmosta sorkkimista oo ollu		
Hyvin tullaan toimeen		
Kaikki on yhtä ja samaa, mukavaa		

Opiskelu-, asuntola- ja asuinpaikkakunnan olosuhteet sekä sosiaaliset suhteet muodostuivat monista tekijöistä. Vähäinen harrastusten määrä yllätti.

7.4 Opintoja edistäviä tekijöitä

Aineistosta nousi selkeästi esiin haastateltavien myönteinen suhtautuminen uusiin opiskeluihin. Siirtymisestä toiselle asteelle pidettiin pääasiassa mukavana ja mielenkiintoisena. Opinnot arvioitiin rennommiksi, monipuolisemmiksi sekä käytännönläheisemmiksi kuin peruskoulussa. Suurin osa oli päässyt opinnoissa hyvin alkuun. Yksi haastateltava todennäköisesti jatkossa tarvitsee tukea ja ohjausta muun muassa asumisessa, mihin oli jo kiinnitetty huomiota. Yksi haastateltavista oli ajatellut jokin aika sitten, että voisi lopettaa koko opiskelun. Keskustelun edetessä syyksi selvisi epäselvyydet kaverisuhteissa. Kaksi haastateltavaa mainitsi ikävänä asiana aikaisempien kavereiden harvat tapaamiset. Toisaalta kaksi haastateltavaa piti taas hienona asiana sitä, että on saanut tutustua moniin uusiin kavereihin. Aloitukseen ei muuten liittynyt mitään suuria vaikeuksia, ja opiskelujen nähtiin liittyvän selvemmin tulevaan ammattiin.

” On tuntunut, että on ehkä semmosta mielekkäämpää, kuitenkin kun tietää että se on nyt sitä ammattia jota kuitenkin on ajatellut itselleen.”

” Erilaista tämä opiskelu, että siellä on niitä ammattiaineita, perusjuttua.”

Opiskelun ja asumisen tuen ja ohjauksen määrää sekä saatavuutta pidettiin riittävänä. Kolme haastateltavaa oli saanut tukea opintoihin muun muassa opettajalta ja erityisopettajalta. Yksi heistä tunsu saaneensa ehkä jopa liikaakin opettajan tukea. Muut haastateltavat kertoivat, että eivät olleet tarvinneet ainakaan toistaiseksi mitään mainittavaa tukea tai ohjausta opintoihin. Kaikki haastateltavat olivat hyvin tietoisia siitä, millaista, mistä ja keneltä tukea sekä ohjausta on saatavissa. Haastateltavien mielipiteistä jäi vaikutelma, että tukea ja ohjausta uskalletaan pyytää opettajalta, kun sitä tarvitaan.

”Joo opettajalta, sitten kun kysyy vaan niin, kyllä se sitten jelppaa.”

” Mä uskon että jos nyt tuntuu hankalalta niin kyllä sitä varmasti saa.”

Asumisen ohjaus oli keskittynyt lähinnä siivoukseen. Käytännössä yhteisiä asumiseen liittyviä asioita käsiteltiin solun asuntolapalaverieissa. Lisäksi ohjausta oli annettu kierrätysasioissa. Kokonaisuudessaan opiskelijat olivat tyytyväisiä tuen ja ohjauksen määrään. Siivoustarkastuksiin suhtauduttiin myönteisesti, ja yhteisen solun siisteyteen oltiin melko tyytyväisiä. Asuntolaohjaajien läsnäolo ja rooli on hyvin moninainen, mikä tuli esiin haastateltavien mielipiteissä.

” Aina kun ollu jotakin muretta, niin mä oon menny kertomaan sen toimistolle.”

” Jos on niin ku joku sääntö on vaivannu tai joku niin oon käyny kysymäs.”

” Joo ja sitten jos tulee jotain ongelmia niin menee tohon vaan kysymään niin kyllä ne sit osaa siitä sitten kertoa.”

Haastateltavien kokemukset nykyisistä opiskeluista olivat jokseenkin sellaisia, mitä he olivat odottaneet. Kolme haastateltavaa oli muuten tyytyväisiä opiskeluihin, mutta ehkä vähän hämmästyttäviä oli aiheuttanut päivien pituus, tiukka opiskeluaikataulu sekä jotkut aineet, joita ei enää välttämättä osannut odottaa toisella asteella. Asumiseen liittyvät odotukset vaihtelivat, sillä osa haastateltavista ei odottanut asumiselta mitään. Osa oli kuullut kavereilta asuntolakokemuksia, joiden pohjalta heillä saattoi olla sekä kielteisiä että myönteisiä ennakkokäsityksiä. Mielipiteet alkusyksyn asumisesta olivat pääasiassa myönteisiä. Positiivisena asiana pidettiin asuntolan hiljattain remontoituja tiloja, joista erityistä kiitosta saivat omat huoneet, jossa oli oma wc ja suihkutilat. Yhteinen tila alakerrassa oli myös mieluinen ja viihtyisä paikka, jossa sai käydä pelaamassa ja muuten vain viettämässä kavereiden kanssa yhteistä aikaa. Asuntola koettiin ensi asumiseen kodin ulkopuolella hyväksi paikaksi, jossa voi harjoitella itsenäistä asumista. Haastateltavien mielipiteet voidaan kiteyttää seuraaviin ajatuksiin.

” Tää vähän niin kun opettaa itsenäiseen asumiseen, koska mäkin sielä laitan ruokaa, ja siivotaan ja ollaan, mutta ei meitä kukaan niin kun vieres kattomas että mitä sä teet, et se on niin kun itsenäistä asumista.”

” Kaikki on niin ku yks suuri perhe, ihan kun me asuttais jossakin kerrostalos jossa on kaikki tutustunut toisiinsa.”

Taulukossa 3. on esitetty opiskelijoiden kuvaamia opintoja edistäviä tekijöitä. Tavoitteena oli saada lisätietoa haastateltavilta, millä tavoin opintojen aloitusta voitaisiin heidän mielestään parantaa.

Taulukko 3. Opintoja edistäviä tekijöitä

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
Nyt se on niin paljo sillä lailla tai niin ku mukavaa	Oma motivaatio	Oman alan vahvistuminen
Monipuolista		
Erialaista tämä opiskelu		
Rennompaa opiskelua		
Ei se nyt kauhea muutos enää ollut	Irtautuminen kotoa	Itsenäistyminen
Vaikaa, no ei kyllä mun mielestä		
Vaikaa, ei siinä mitään, äitille		
Niin ku että tapaa harvemmin ylä-astekavereita	Irtautuminen kotipaikkakunnan kavereista	
Noo ihan riittävästi oon saanu	Ohjauksen merkitys	Luottamus ja turvallisuus
Joo kyllä mä mielestäni oon saanu		
En mä oo tarvinnu vielä ainakaan, mutta kyllä mä uskon että saa Asuntolaohjaajien läsnäolo		
Selvitetty kaikki nämä asiat, siitä keittiön siivouksesta ja kunnossapidosta	Arjen ja elämänhallinnan tukeminen	Sääntöjen ja normien noudattaminen
Siivoamaan on opetettu, kierrättämähänkin		
Siivousasioita ja semmosia		
Torstaina on siivouspäivä, kaikki siivoaa, tekee niin kuin säännöis on sanottu	Rajojen asettaminen	
Ajois paikalla, jos on kokous niin menee kokoukseen		
Neljältä alkaa vierailuaika ja sitten tuloo vasta kavereita		
Semmosta mielekkäämpää, kun tietää että se on nyt sitä ammattia	Odotukset opiskelusta	Opiskeluolosuhteet
Saa tehdä käsillä, sitä mitä odotinkin		
En mä tiä, oliko niin kauheesti mitään odotuksia, kokeilumielessä lähin asumaan	Odotukset asumisesta	
Mitä nyt kaikki elokuviakin on katsellut mis on jotain asuntolaelämää, niin sillai semmonen mielikuva		
Täällä on ihan hyvät tilat, uudet tilat	Viihtyvyyys	Asumisolosuhteet
Oma suihku ja wc		
Mukavaa että sai niin paljon uusia kavereita	Kaverien merkitys	Sosiaaliset suhteet
Uusia kavereita saanut ja siinä se hienoa onkin		

Opiskeluolosuhteisiin oltiin pääasiassa tyytyväisiä. Mielenkiintoa herätti opiskelijoiden oma itsenäistyminen ja vahva kiinnostus oman alan opintoihin.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa tarkasteltiin Koulutuskeskus Sedussa aloittavien muualta muuttaneiden opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa siitä, millaisena opiskelijat kuvaavat aikaisempaa elämänvaihettaan, miten opiskelijat ovat kokeneet opiskelun aloituksen toisella asteella sekä mitkä tekijät edistävät opiskelun aloitusta uudessa oppilaitoksessa. Tutkimusaineisto muodostuu haastatteluista, havainnoista sekä aikaisemmasta teoreettisesta tiedosta.

Nivelvaihe eli peruskoulun jälkeinen aika on ollut viime aikoina paljon tutkimuksen kohteena, koska siirtymävaihe peruskoulusta jatko-opintoihin nähdään yhä yleisemmin nuoren elämän kriittisimpinä ajanjaksoina. (Kuronen 2011). Tässä tutkimuksessa keskityttiin aloittavien muualta muuttavien opiskelijoiden hyvinvointiin, josta ei ole vastaavaa tutkimusta aikaisemmin tehty. Tutkimuksessa selvitettiin opiskelijan siirtymävaiheeseen liittyviä tekijöitä, kuten opiskelu-, asuntola- ja asuinpaikkakunnan olosuhteita sekä sosiaalisia suhteita. Johtopäätöksiä pohdin kuten tutkimustuloksissa, eli tutkimuksen teemojen mukaisesti.

Yhtenä teema-alueena oli opiskelijoiden *aikaisemman elämänvaiheen kuvaaminen*. Siirtymävaiheen kokonaiskuvan saamiseksi ja tämän tutkimuksen toteuttamisen kannalta, oli hyvin olennaista saada tietoa myös haastateltavien aikaisemmasta elämänvaiheesta. Haastateltavien lähtökohdat olivat hyvin samankaltaisia, ja heidän vastauksensa näyttivät, että useassa perheessä oli vietetty paljon yhteistä aikaa erilaisten tekemisien merkeissä, esimerkiksi harrastusten parissa. Perhe pidettiin tärkeänä, ja opiskelijoilla oli läheiset suhteet vanhempiin. Lisäksi keskeistä oli kaverit, joiden kanssa harrastettiin ja ”hengailtiin” muuten vain. Vapaa-aikaa oli vietetty yhteisen tekemisen parissa kavereiden kotona, josta voi päätellä, että myös kasvuympäristö on ollut myönteinen ja turvallinen. Vaikutelmaksi jäi, että kodin ja kasvuyhteisön tuki, malli ja arvot tulivat vahvasti haastateltavien puheissa esiin. He olivat kasvaneet

turvallisessa kasvuyhteisössä, joka antaa heille hyvät lähtökohdat kohti itsenäisyyttä. Kasvuyhteisön merkitystä korostaa myös Ellosen (2008) tutkimus, jonka mukaan koko lähiympäristö muodostaa nuoren kasvuyhteisön. Siitä on tunnistettavissa paikallisen kulttuurin yhteisyyden elementit. Lisäksi Kurosen (2010) tutkimus nostaa esiin kotitaustojen merkityksen, jonka mukaan perhetaustoilla on selkeä yhteys nuorten tulevaisuudenorientaatioihin ja koulutusvalintoihin. Niiden pohjalta he tekevät tulevaisuutta koskevia valintoja ja päätöksiä. Sama voidaan todeta myös tässä tutkimuksessa, sillä useiden haastateltavien ammatinvalinta oli tapahtunut, joko äidin tai isän ammatin mukaan ja valintoja oli pohdittu vanhempien kanssa.

Haastateltavien lähtökohdat olivat hyvin samanlaisia, mutta aikaisemmat koulukokemukset muodostuivat tästä huolimatta hyvin erilaisiksi. Haastateltavien mielipiteet jakoutuivat myönteisiin, ei osaa sanoa -kokemuksiin ja kielteisiin kokemuksiin. Tulkitsen ei osaa sanoa -mielipiteet tässä yhteydessä melko myönteisiksi, koska kielteiset asiat olivat enimmäkseen yksittäisiä ja harvoja asioita tai tapauksia.

Suurin osa haastateltavia oli viihtynyt yläkoulussa, ja parasta siellä oli ollut hyvät koulukaverit. Oppiaineiden osalta voidaan todeta, että mieluisimmat aineet olivat paljolti samansuuntaisia kuin mihin he olivat suuntautuneet nykyisissä opinnoissaan. Koulukokemuksiin myönteisesti vaikuttavia tekijöitä omien asenteiden ja tavoitteiden lisäksi olivat tuki ja ohjauksen saanti tai sen mahdollisuus, vanhempien ja kavereiden tuki, hyvät kaverit, opettajat, onnistumisen kokemukset ja itsensä toteuttamisen mahdollisuudet. Kielteisiin kokemuksiin liittyivät oppimisvaikeudet, koulukiusaamiset sekä huono yhteistyö opettajan kanssa. Harrastukset sisältyivät vielä tässä vaiheessa monen haastateltavan arkipäivään. Ne olivat joko henkilökohtaisia tai joukkueharrastuksia.

Haastateltavien aikaisemman elämänvaiheen tutkimustuloksista voidaan todeta, että perheen yhteisen ajan ja kavereiden merkitys tai niiden puuttuminen näkyi

jonkin verran koulukiusattujen kokemuksissa. Tätä selvemmin tutkimuksessa nousi esiin tuen ja ohjauksen tärkeys, sillä saadut tuet olivat auttaneet useita haastateltavia muun muassa oppimisvaikeuksissa ja johtaneet opintojen etenemiseen. Lisäksi toinen koulukiusatuista oli hakenut apua ja selviytynyt vahvemmin yläasteelta. Voidaan todeta, että opiskelijoiden opiskelukyky ja hyvinvointi rupeavat kehittymään jo hyvin varhain. Lisäksi ne muodostuvat hyvin monenlaisista tekijöistä, kuten kuva 2 (s.19) osoittaa. Ne ovat vahvasti mukana jo varhaisessa elämänvaiheessa. Tätä tulosta tukee myös Kurosen (2011) tutkimus, jossa siirtymävaihe nähdään elämäkulussa pidempänä ajanjaksona ja pitkäaikaisena prosessina, joka vaikuttaa myöhempään elämään ja selviytymiseen.

Peruskoulun päättyessä nuoren on haettava jatko-opintoihin. Yleensä se merkitsee nuorelle keskimäärin kolmen vuoden opiskeluaikaa, johon sisältyy vähintään noin puoli vuotta työssäoppimista. (Kuronen 2011, 11, 15.) Kysymyksessä on varsin pitkä opiskeluaika, joten opiskelu-, asuntola-, asuinpaikkakunnan olosuhteilla sekä sosiaalisilla tekijöillä on tärkeä osa opinnoissa viihtymisessä ja etenemisessä. Siirtymä koulutusvaiheesta toiseen nähdään kriittisenä ajanjaksona, joka sisältää monenlaisia muutoksia nuoren elämän osa-alueissa. Nivelvaiheen onnistuminen edellyttää, että nuoren opintopolku säilyisi muutoksista huolimatta mahdollisimman eheänä.

Toisen teema-alueen avulla haluttiin selvittää, *millaisena haastateltavat ovat kokeneet opintojen aloituksen*. Suurin osa haastateltavia oli päässyt haluamaansa jatko-opiskelupaikkaan. Neljällä haastateltavalla oli merkillepantavaa, että he olivat suuntautuneet alalle jo yläkoulusta alkaen. Toisaalta tutkimusryhmässä oli mukana heitäkin, joilla oli takanaan yksi tai useampi keskeyttämiskokemus tai muita ikäviä muistoja aikaisemmista kouluajoista.

Usean haastateltavan kohdalla oli nähtävissä, että kypsyminen omaan ammattiin ja itsenäistymiseen oli ruvennut muodostumaan ja kehittymään luontevasti. Lisäksi opintojen edetessä oma alavalinta oli vahvistunut, minkä vuoksi kiinnostus opintoihin ja luottamus omaan osaamiseen oli lisääntynyt. Myös hyvä

yhteistyö opettajan kanssa, opiskeluilmapiiri ja saatu tuki olivat auttaneet opintojen alussa. Muutama haastateltava oli jonkin verran väsynyt. Kävi ilmi, että väsyminen johtui runsaasta yövalvomisesta, ja toisaalta siitä, opinnot pidettiin odotettua vaativammiksi.

Uusissa opinnoissa jännitystä olivat etukäteen aiheuttaneet uudet opiskelijakaverit sekä asuminen vieraan opiskelijakaverin kanssa. Uusiin opiskelijakavereihin oli jo jonkin verran tutustuttu, mitä oli helpottanut muun muassa alkusyksyn tutustumispäivä, ja siihen oltiin kaikin puolin tyytyväisiä. Vaikutelmaksi kuitenkin jäi, että tutustuminen opiskelijakavereihin omassa luokassa oli huomattavasti kattavampaa kuin tutustuminen asuntolakavereihin. Tähän tulokseen päädyin, koska haastatteluissa nousi selvästi esiin se, että jotkut tutustuivat asuntolakavereihin hyvin vähän, tai ei ollenkaan. Toisaalta haastatteluissa tuli esiin, että osa haastateltavista oli arkoja tutustumaan uusiin asuntolakavereihin, tai he eivät vain muuten saaneet aikaiseksi. Jotkut taas selvästi hakivat kaverien suosiota hyvin runsaasti, jopa yömyöhään.

Tutkimus yllätti, että uudella opiskelupaikkakunnalla harrastusten määrä oli kovin vähäistä ja epäsäännöllistä. Aikaisemmat harrastukset ja kaverit olivat jääneet kotipaikkakunnalle ja havaittavissa oli, että ilman kaveria uusiin harrastuksiin lähteminen oli vaikeaa ja tästä syystä osallistuminen saattoi jäädä kokonaan. Toisaalta positiivisena asiana nähtiin, että nivelvaiheessa on mahdollisuus tutustua uusiin kavereihin, ja ehkä ajan kanssa voi uuden kaverin kanssa löytää myös yhteistä tekemistä. Myös vähäinen osallistuminen asuntolan yhteiseen toimintaan yllätti. Varsinaista syytä osallistumattomuuteen ei osattu sanoa.

Kurosen (2011) tutkimuksen mukaan ikävät koulukokemukset nähdään mieleenpainuvina muistoina, joilla on vaikutusta myöhempään elämään, ja ne antavat suuntaa myös toisen asteen opintoihin. Näin selvisi myös tässä tutkimuksessa, sillä kahden haastateltavan ikävät muistot nousivat esiin, niistä ei tuntunut päästävän eroon ja haastateltavia oli kiusattu jo opintojen tässä vaiheessa. Edelleen toinen heistä halusi puhua kiusaamisesta avoimesti ja kertoi hakevansa

apua, jos tilanne niin vaatii. Sen sijaan toinen kiusattu haluaa jatkossakin pitää asian omana tietonaan. Vastausten perusteella hänen tilanteensa on huolestuttava, ja siihen liittyy erittäin suuri opintojen keskeyttämisriski. Sitä hän itse oli jo jossain vaiheessa miettinytkin.

Tutkimuksessa nousi selvästi esiin aloitusta vahvistaviksi tekijöiksi hyvä opetuksen taso, mukavat opettajat, opiskelukaverit, mukava opiskelu- ja asuntolailmapiiri, asuntolan hyvä sijainti sekä asuntolan uudet hienot tilat. Esiin nousi myös aloitusta heikentäviä tekijöitä, jotka voidaan ymmärtää myös aloitukseen liittyvinä riskitekijöinä. Näitä ovat muun muassa vähäiset tai puuttuvat sosiaaliset suhteet, itsenäisen asumisen haasteet, puuttuvat harrastukset, aikaisemmat koulukokemukset ja keskeyttämiset, oppimisvaikeudet sekä koulukiusaaminen.

Yhteenvedona haastateltavien kokemusten pohjalta voidaan todeta, että opintojen aloitus, asuminen, opiskelupaikka- ja ala oli koettu pääasiassa myönteisenä, ja ne olivat vastanneet odotuksia. Tutkimustulosten pohjalta ja tarkemmin kokonaisuuden sekä riskitekijät huomioon ottaen tulkitsen, että kiinnittyminen uuteen ympäristöön opintojen tässä vaiheessa oli vielä useamman kohdalla epävarmaa ja heikkoa, minkä takia aloitus on vielä hyvin hataralla pohjalla. Uusi elämäntilanne on nuorelle haastava ja hyvin helposti haavoittuvaa aikaa. Tätä tutkimusta vahvistaa myös Kurosen (2010) tutkimus, jossa hän painottaa nivelvaiheen kriittisyyttä ja epäonnistumisen mahdollisuutta. Lisäksi hän korostaa nuoren kokemuksia pettymyksistä ja epäonnistumisista, jotka voivat muuttaa nuoren kehityskulkua epäsuotuisaan suuntaan, ja näin ollen ne ovat tärkeitä seikkoja ottaa huomioon myös tässä tutkimuksessa.

Koulutuskeskus Sedussa on kiinnitetty paljon huomiota opiskelijoiden hyvinvointiin. Tämän tutkimuksen kolmannessa teemassa mitkä tekijät *edistäisivät opintojen aloitusta*, haluttiin saada haastateltavilta lisätietoa, millä tavoin opintojen aloitusta voitaisiin heidän mielestään parantaa niin, että jatkossa pystyttäisiin vastaamaan paremmin uusiin haasteisiin.

Haastatteluajankohdaksi suunniteltiin aika, jossa arveltiin haastateltavilla olevan jo näkemystä opiskelujen aloituksesta. Opiskeluympäristö oli tullut jo jonkin verran tutuksi ja siirtyminen uuteen ympäristöön oli tapahtunut luontevasti. Tässä vaiheessa erityisesti opintojen sisältö oli yllättänyt haastateltavat myönteisesti, sillä opiskeluaineet koettiin aikaisempaa käytännönläheisemmiksi, mikä teki opiskelusta mielenkiintoisampaa ja ymmärrettävämpää. Yleisesti tietoa tuen ja ohjauksen mahdollisuuksista pidettiin hyvänä, vaikka niitä ei tässä vaiheessa vielä ollut kovinkaan paljon haettu.

Kokonaisuudessaan tästä teema-alueesta jäi vaikutelma, että haastateltavat eivät osanneet vielä tässä vaiheessa sanoa tarkemmin, mikä tai mitkä asiat voisivat edistää lisää opintojen aloitusta. Todennäköisesti opintojen aloitukseen liittyy niin paljon uusia ja monenlaisia asioita, että kaikki huomio kiinnittyy vielä siinä vaiheessa ajankohtaisiin ja koettuihin asioihin. Ehkä tuleva syysloinkin jo vaikutti ajatuksiin. Teema vahvisti kuitenkin aikaisempaa päätelmäni siitä, että useimmat olivat tutustuneet uusiin kavereihin, mutta hiljaisemmat tuntuivat viettävän paljon aikaa yksinään. Erityisesti asuntolassa yksinäisyys korostui, sillä asuminen on itsenäistä sekä omatoimista, ja kaikesta ulkopuolelle jääminen on aika helppoa.

Koko kartoituksen pohjalta jäi vahva vaikutelma siitä, että haastateltavien siirtymävaiheen opiskelu-, asuntola- ja asuinpaikkakunnan olosuhteet vaikuttivat olevan pääosin kunnossa. Sen pohjalta voidaan arvioida, että opintopolku olisi säilynyt melko eheänä. Huomio kiinnittyy kuitenkin opintoihin liittyviin riskitekijöihin. Tässä tutkimuksessa ja opintojen siirtymävaiheessa nousevat esiin erityisesti vähäiset tai puuttuvat sosiaaliset suhteet ja koulukiusaaminen. Lisäksi tutkimuksessa oli nähtävissä yleisesti, että opiskelu oli vielä kaikesta muusta elämästä täysin irrallista toimintaa suurimmalle osalle, ajatukset olivat vielä paljon yläasteajoissa. Kaverit sekä harrastukset olivat jääneet kotipaikkakunnalle ja heitä ikävöitiin, eli uuteen ympäristöön ei vielä ollut kiinnitytty. Nähtävissä oli, että haastateltavien tuen tarpeet ovat hyvin yksilöllisiä ja erilaisia. Samoja asioita painotti myös (Kämäräinen) tutkimuksessaan. Vaikutelmaksi jäi, että

haastateltavien ei tule haettua apua ja tukea helposti. Sen takia aloitusvaiheen tuen ja ohjausyhteistyön pitäisi olla tiiviimpää. Erityisesti opetuksen, asumisen ja vapaa-ajan pulmiin tulisi puuttua varhain, ehkäistä ongelmia ennalta, ja sen pitäisi jatkua tiiviinä.

9 POHDINTA

Tutkimuksen tehtävänä oli selvittää Koulutuskeskus Sedun aloittavien muualta muuttavien opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Kokonaisuudessaan, opintojen aloitusta ja hyvinvointia ylläpitäviä tekijöitä ajatellen haastateltavien lähtökohdat, aikaisemmat koulukokemukset sekä nykyiset opinnot asettavat paljon haasteita. Opiskelijat tulevat hyvin monenlaisista elinolosuhteista. Jokainen nuori tuo kouluun ulkopuolelta elämäänsä, joka on vaikuttanut hänen hyvinvointiinsa ja terveyden kehittymiseen. Lisäksi taustalla saattaa olla perheiden ja yhteiskunnan aiheuttamia muutoksia, jotka heijastuvat nuoriin. (Hietala, Kaltiainen, Metsärinne & Vanhala 2010, 9.)

Tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset niistä olivat osittain arvattavissa. Tutkimus kuitenkin yllätti siinä, että haastateltavat tuottivat niin monipuolista ja laajaa tietoa tutkittavista seikoista. Lisäksi he osallistuivat aktiivisesti tutkimukseen ja pitivät omalta osaltaan sovitusta aikataulusta kiinni. Tutkimus vastasi tutkimusongelmiin, ja tutkimuksen avulla saatiin hyvä kokonaiskuva siitä, millaisena opiskelijat ovat pitäneet opintojen aloituksesta. Vaikka viimeiseen tutkimuskysymykseen ei saatu selviä vastauksia, haastateltavien vastaukset olivat muissa yhteyksissä hyvin monipuolisia ja viitteitä antavia. Lisäksi tutkimuksesta nousi esiin samoja piirteitä, kuin mitä aikaisemmissa tutkimuksissa on osoitettu. Näin ne vahvistavat kokonaisuudessaan tämän tutkimuksen tuloksia.

Tutkimuksen yhtenä tavoitteena oli luoda Koulutuskeskus Sedulle kehittämisehdotuksia ja uusia välineitä, jotka edistäisivät opintojen aloitusta ja joista hyötyisivät eniten opiskelijat ja asuntolaohjaajat. Tässä tutkimuksessa herättivät ajatuksia erityisesti haastateltavien sosiaaliset suhteet, vapaa-aika sekä kotiutuminen viikon ajaksi uudelle paikkakunnalle. Haastateltavien vastauksista voi ymmärtää, että kiinnittyminen uuteen opiskeluympäristöön ja opiskelupaikkakuntaan oli vielä haastatteluajankohtana useimmille uutta, ja osa haastateltavista vietti aikaa yksin iltaisin melko paljon. Lisäksi puuttuvan harrastuksen tilalle ei vielä ollut löytynyt mitään. Näiden pohjalta pohdin, että kun

tutustutaan uuteen opiskeluympäristöön ja vältetään mahdollisia ongelmia, tuen tulisi olla ehkä enemmän ennaltaehkäisevää, yhteistoiminnallista ja tiiviimpää, aktivoivaa sekä kannustavaa, erityisesti asuntolassa asuville. Myös muut tukijärjestelmät kuten asuntolanohtajien, koulukuraattorin, opinto-ohjaajan, terveydenhuollon ja koko opetushenkilöstön tehostetumpi tuki aloitusvaiheessa vahvistaisi koko opintojen aloitusta.

Irtautuminen kotoa alkaa usein monella liian suurena elämänmuutoksena, jonka takia taustatietojen sekä yhteisten sääntöjen sopiminen olisi tärkeää nuoren, ohjaajien ja vanhempien kesken. Vaikka koulun ja kodin yhteistyötä on monin tavoin lisätty, sitä ei todennäköisesti koskaan ole riittävästi. Aloituksen, yhteistyön, luottamuksen sekä kiinnittymisen yhtenä keinona voisi käyttää muun muassa järjestämällä kotiväeniltoja asuntolassa. Illan ohjelman laatimiseen voisivat osallistua asuntolan asukkaat yhteistyössä ohjaajien kanssa. Koko asuntolan asukkaiden välistä tutustumista voisi lisätä käyttämällä asuntolan alakerran yhteistä vapaa-ajan viettoon tarkoitettua kokoontumistilaa. Tila vaikutti useammalle haastateltavalle mieleiseltä paikalta. Toimintojen monipuolistamisen, tehostamisen ja yhteisen tekemisen kautta myös sosiaaliset suhteet kehittyisivät ja vahvistuisivat.

Harrastusten puute johtui suurimmalla osalla siitä, että aikaisemmat harrastukset liittyivät yksilö- tai joukkuelajiin kotipaikkakunnalla. Tästä heräsi ajatus, että voisiko tässä kehittää yhteistyötä esimerkiksi opiskelupaikkakunnan harrastajien tai urheiluseurojen kanssa niin, että opiskelijalla olisi mahdollisuus jatkaa aikaisempaa harrastustaan. Kuntosali olikin jo jonkin verran muutamien käytössä. Sen toimintaa voisi myös aktivoida esimerkiksi jonkun vetäjän avulla. Yleisesti harrastuksia voisi aktivoida jonkin teeman, eri lajien esittelyn tai jonkun vierailijan avulla.

Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista tutkia sama haastatteluryhmä uudelleen, ja kuulla miten heidän opintonsa ovat edenneet. Jatkotutkimusaiheena voisi olla,

miten he näkisivät opintojen aloituksen myöhemmin tai millaisena henkilöstö arvioi oman osuutensa opintojen aloituksen edistämisessä.

LÄHTEET

Aaltonen, K. 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. ja Vilen, M. 2003. Nuoren aika. Porvoo: WSOY – Kirjapainoyksikkö.

American Psychological Association 1995. The Company They Keep: Relation of Adolescents' Adjustment and Behavior to Their Friends' Perceptions of Authoritative Parenting in the Social Network [viitattu 2.1.2012]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/A_Fletcher_Company_1995.pdf>

Dowling, P. & Brown, A. 2010. Doing Research / Reading Research. London: Routledge, cop. 2nd ed.

Ellonen, N. 2008. Kasvuyhteisö nuoren turvana. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy. Painettu väitöskirja.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Forss, P. & Vatula-Pimiä, M-L. 2007. Sosiaalinen turva ja hyvinvointi. Helsinki: Edita Prima Oy.

Helander, J. 2009. Ammatillisen opettajan käsikirja. Hämeen ammattikorkeakoulu. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Huikari, U. 2007. Yläasteelta lukioon. Nivelvaiheen ohjauksen tehostaminen Viitasaarella. Jyväskylän yliopisto.[viitattu 17.10.2011] Saatavilla www-muodossa:<URL:https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18246/URN_NBN_fi_jyu-2007655.pdf?sequence=1>.

Klockars, L. Sosiaaliset muutokset, 18. Teoksessa: Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) 2011. Opiskeluterveys. Porvoo: Bookwell Oy.

Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) 2011. Opiskeluterveys. Porvoo: Bookwell Oy.

Kunttu, K. & Laakso, J. Opiskeluterveydenhuollon tavoitteet, tehtävät ja erityispiirteet, 78. Teoksessa: Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) 2011. Opiskeluterveys. Porvoo: Bookwell Oy.

Kuronen, I. 2011. ”Mun kompassin neula vaan pyörii”. Keskeyttämiskokemuksia ammatillisesta koulutuksesta. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos.

Kuronen, I. 2010. Peruskoulusta elämäkouluun. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Edita Prima Oy.

Kämäräinen, K. 2010. Hyvinvointia tukemalla kokonaisuus paremmaksi: Opiskelijahyvinvointityön lähtökohtien kartoittaminen Mikkelin ammattikorkeakoulussa.

Laakkola, H. Opettaja-lehti 15.4.2011, 15.

L 21.8.1998/630.Laki ammatillisesta koulutuksesta.

Launonen, L. & Pulkkinen, L. (toim.) 2004. Koulu kasvuyhteisönä. Juva: WS Bookwell Oy.

Moilanen, I., Räsänen, E., Tamminen, T., Almqvist, F., Piha, J. & Kumpulainen, K. 2004. Lasten- ja nuorten nuorisopsykiatria. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Niemelä, P. (toim.) 2010. Hyvinvointipolitiikka. 1. painos. WSOYpro Oy.

Nuorten asuntola-opas. 2010-2011. Nuorisoasuntoliitto ry. Joensuu: PunaMusta Oy.

Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2007. Ihmisen psykologinen kehitys. 1.-2.painos. Porvoo: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Opas asuntolaohjaajille. 2010. Nuorten akatemia.

Opetushallitus 2011. Koulutus ja tutkinnot. [viitattu 8.11.2011] Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot>.

Patton, M. 2002. Qualitative Research & Evaluation Methods. California. Thousand Oaks. 3. ed.

Pirttiniemi, J. 2011. Ammatillisten oppilaitosten asuntolat nuorten hyvinvoinnin varmistajina, 61. Teoksessa: Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) 2011. Opiskeluterveys. Porvoo: Bookwell Oy.

Pisa 2006. Student welfare. [viitattu 16.11.2011]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.pisa2006.helsinki.fi/education_in_Finland/education_system/Student_welfare.htm>.

Putus, T. 2011. Oppilaitos opiskelijan työympäristönä, 133. Teoksessa: Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) 2011. Opiskeluterveys. Porvoo: Bookwell Oy.

Ranta, E. 2011. Opiskelun haasteet lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa, 30-31. Teoksessa: Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) 2011. Opiskeluterveys. Porvoo: Bookwell Oy.

Salmela-Aro, K. 2011. Koulutukselliset siirtymät ja uupumus. 45. Teoksessa: Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) 2011. Opiskeluterveys. Porvoo: Bookwell Oy.

Sedu 2011. Asuminen Seinäjoella.[viitattu 20.1.2011]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.sedu.fi/Koulutuskeskus_Sedu/Paikkakuntavalikko/Seinajoki/Asuminen.iw3>.

Syrjälä, J. 2005. Vahva vanhemmuus. Paras tuki nuoren kasvuun. Erweko Painotuote Oy.

Vainionpää, T. henkilökohtainen tiedonanto 2.11.2011.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

TUTKIMUSLUPA

Liite 1

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
 VASA YRKESHÖGSKOLA
 UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN

OPISKELIJAN TIEDOT:		
Opinnäytetyön tekijä: Ritva Näykki	Opiskelijanumero: 20149777	Koulutusohjelma: Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen (YAMK) - koulutusohjelma
Osoite: Lapua	Puhelinnumero: 040-8680168	Sähköposti: ritva.naykki@hotmail.com
TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATION TIEDOT:		
Organisaation nimi ja tulosyksikkö: Koulutuskeskus Sedu		
Yhteys henkilön nimi, sähköposti, puhelin: Timo Vainionpää, koulutuspäällikkö, opiskelijahyvinvointi, timo.vainionpaa@sedu.fi, puh. 040-8680168		
OPINNÄYTETYÖN TIEDOT:		
Opinnäytetyön nimi: Aloittavien muualta muuttavien opiskelijoiden hyvinvointi koulutuskeskus Sedussa		
Opinnäytetyötutkimuksen tarkoitus: Kartoittaa koulutuskeskus Sedussa aloittavien muualta muuttaneiden opiskelijoiden hyvinvointia asuntolassa, mitkä ongelmat ovat mahdollisia sosiaalisen ja henkisen hyvinvoinnin kompastuskiviä, sekä millä keinoin esiintyviä ongelmia voitaisiin välttää tai hoitaa.		
Opinnäytetyön ohjaajan nimi, sähköposti, puhelin: Hans Frantz, osastonjohtaja, yliopettaja, Hans.Frantz@puv.fi, puh. 050-3238976		

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

Opinnäytetyön ohjaus ja vastuut

Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Vaasan ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta sopimuksen mukaan. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana käyttöön saamansa luottamuksellisen aineiston opinnäytetyön valmistuttua tai kun osapuolet yhdessä sopien toteavat, ettei yhteistyöedellytyksiä työn loppuunsaattamiseksi ole.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
 Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
 info@puv.fi, www.puv.fi
 Y-tunnus 2267669-3

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Oikeudet tuloksiin

Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin ja muuhun aineistoon kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettävää tietoa, on opinnäytetyön raportti laadittava siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Opinnäytetyön kirjallinen osa voidaan julkaista myös Theseus -tietokannassa Internetissä.

Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja, ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Opinnäytetyön kustannukset

Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä keskenään. Pääsääntöisesti Vaasan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Päiväys: 17.8.2011 Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus: Riitta Käytti

Liitteet: Tutkimussuunnitelma liitteineen

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

- Myönnetty anomuksen mukaan
 Hylätty
 Myönnetään seuraavin korjauksin

- Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä
 Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

*osallistuneena
Tutkimukseen
Vapaaehtoisena ja alaikäisten opinto-
työryhmien vanhemmilta/hoollajilta
tulee olla lupa tutkimukseen
tokeu tukseen*

R. L.

Päiväys 17.8. Seinäjoella

Allekirjoitus

Nimen selvennys

R. Lepola
Reija Lepola, koulutuskeskus Sedun johtaja

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

ESITTELYKIRJE NUORILLE JA HEIDÄN VANHEMMILLEEN Liite 2

Hei!

Olen Vaasan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulun opiskelija. Valmistun vuoden 2012 aikana ja nyt on opinnäytetyön aika. Olen tehnyt tutkimussopimuksen Koulutuskeskus Sedun kanssa. Aiheena on aloittavien muualta muuttavien opiskelijoiden hyvinvointi Koulutuskeskus Sedussa. Tavoitteena on kartoittaa aloittavien opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä, jossa tulee opiskelijan näkökulma esiin.

Tarkoitukseni on haastatella asuntolassa asuvia opiskelijoita. Haastattelut tulen tekemään ennen syyslomaa (viikoilla 40 ja 41) ja ne nauhoitetaan. Haastattelu kestää noin 40 minuuttia ja haastattelen yhtä nuorta kerrallaan. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Kaikkia tietoja tulen käsittelemään luottamuksellisesti ja anonymisti. Pyrin tekemään haastattelutilanteesta mahdollisimman rennon jutustelutuokion.

Koska osa nuorista on alaikäisiä, on minun kysyttävä Teiltä vanhemmilta lupa haastatteluun. Haastattelut ovat iso ja tärkeä osa työtäni, joten olen erittäin kiitollinen haastatteluluvasta. Mikäli annatte luvan siihen, että voin haastatella lastanne, pyydän Teitä allekirjoittamaan liitteenä olevan lupa-anomuksen ja lähettämään sen sekä nuorene yhteystiedot _____ mennessä palautuskuoressa minulle. Luvan Myönnettyänne voin ottaa yhteyttä nuorene ja sopia haastatteluajankohdasta.

Toivon, että Teidän nuorene voi tulla mukaan tekemääni tutkimushaastatteluun.

Yhteistyöterveisin

Ritva Näykki

Yhteydenotot: ritva.naykki@hotmail.com

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Liite 3

NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA**Ikä, perhesuhteet, ystävät, harrastukset**

- Ikä
- Kerro perheestäsi...ketä siihen kuuluu?
- Asumismuoto, paikkakunta?
- Mikä on vanhempiesi koulutus ja ammatti?
- Miten vietätte perheenä yhteistä aikaa?

- Miten vietät vapaa-aikaasi?
- Mitä harrastat? Jos et, mistä se johtuu?
- Ovatko vanhempasi mukana harrastuksissa?

- Kerro ystävistäsi...millaisia ystäviä sinulla on?
- Miten vietätte ystävien kanssa aikaa?
- Kuinka usein tapaatte toisianne? Missä?

Aikaisemmat koulukokemukset

- Viihdyitkö yläkoulussa? Kyllä / Ei, miksi?
- Mitkä olivat mieluisimmat / ikävimmät oppiaineesi?
- Tarvitsitko tukea opiskeluun, saitko sitä? Keneltä sait tukea?
- Millainen oma opiskelumotivaatiosi oli yläkoulussa?
- Onko Sinua kiusattu yläkoulussa?
- Minkälaisia kokemuksia / muistoja sinulle jäi yläkoulusta?

OPIKSELU TOISEN ASTEEN OPPILAITOKSESSA

- Mikä vaikutti päätökseesi opiskelupaikan valinnassa?
- Onko nykyinen opiskelupaikkasi ensisijainen toiveesi?
- Miten opiskelusi ovat lähteneet käyntiin? Perustele! Opiskeluilmapiiri, opettajat, kaverit?

- Millainen ilmapiiri ryhmässäsi vallitsee? Uskallatko kysyä tunneilla, kommentoida jne.
- Onko ryhmässäsi esiintynyt kiusaamista? Sinua kohtaan tai yleensä? Saako tietoa välittää eteenpäin?
- Miten tutustuminen uusiin opiskelukavereihin on onnistunut? Perustele!
- Mitä asioita haluaisit muuttaa / parantaa tutustuessasi ryhmääsi, opettajiin ja oppilaitokseen?

- Asut asuntolassa, asutko ensimmäisen kerran pois kotoa?
- Mitä mieltä olet asumisjärjestelyistä? Esim. kämppäkaverista jne.
- Millainen ilmapiiri asuntolassa vallitsee?
- Oletko tutustunut asuntolan muihin asukkaisiin?
- Oletko osallistunut asuntolan muuhun toimintaan?
- Mitä haluaisit muuttaa / parantaa asumiseen liittyvissä asioissa?
- Mitä harrastat tällä hetkellä? Oletko jatkanut aikaisempia harrastuksia? Oletko löytänyt uusia harrastuksia? Jos ei ole jatkanut, mistä se johtuu?
- *Mitä mieltä olet paikkakunnan harrastusmahdollisuuksista? Oletko saanut niistä riittävästi tietoa?*
- *Mitä mieltä olet yleensä paikkakunnasta? Oletko viihtynyt?*

OPISKELIJAHYVINVOINNIN HAASTEET

- Miltä siirtyminen yläkoulusta nykyiseen oppilaitokseen on tuntunut? Mikä siinä on ollut kaikkein mukavinta / vaikeinta?
- Oletko saanut riittävästi tukea ja ohjausta uusissa opinnoissa? Kyllä / ei miksi? Keneltä?
- Oletko saanut riittävästi tukea ja ohjausta asumiseen liittyvissä asioissa? Kyllä / ei miksi? Keneltä?
- Ovatko opiskelut vastanneet odotuksiasi? Kyllä / ei, perustele miksi ei ole vastannut?
- Onko asuminen vastannut odotuksiasi? Kyllä / ei, perustele miksi ei ole vastannut? Haluatko kertoa jotakin, mitä tässä ei tullut esiin?